

הַזֶּקֶן אוֹהֵב! הַזֶּקֶן אוֹהֵב!

הַזֶּקֶן אוֹהֵב! הַזֶּקֶן אוֹהֵב!

אסופת שירי אהבה מאוחרת

בעריכת חמוטל בר־יוסף

כרמל • ירושלים

The Old Man Loves! The Old Man Loves!
Edited and with an afterward by Hamutal Bar-Yosef

הגהת ניקוד:
גלית גולדרייך

מסת"ב 978-965-7805-21-3-3
© כל הזכויות שמורות
ת"ד 39272, ירושלים 9546100
טל': 02-6540578; פקס: 02-6511650
דוא"ל: carmel@carmelph.co.il; www.carmelph.co.il אינטרנט:
תשפ"ב / 2022
Printed in Israel

תוכן העניינים

		חלק א: מקור
11	זאת האחת	יעקב פיכמן
12	לובן בענן	
13	שעת ביניים	יעקב שטיינברג
14	תלונת זקן	זלמן שניאור
18	כלולות בשלכת	אביגדור המאירי
20	אני כָּרֵב, ספיח נעורים	אסתר ראב
22	אינך מבינה?	שמעון הלקין
23	אהבתי גם הבוקר קלון גופי	
24	בְּרַכַּת שושנים	יונתן רטוש
26	במותי	אברהם חלפי
27	שלום שלום	
28	החולד	נתן אלתרמן
31	מתוך: שמחה למועד	
33	אהבתה של תרזה די מון א	לאה גולדברג
34	שושנה שחורה	זלדה
35	גשמי נדבה	מרים חלפי ברוך
36	שהדי במרומיה	חיים גורי
37	צעקתו	
38	שיר תודה	
39	אב כל חי	
40	את יודעת מניסיוני	

41	עוד שיר אהבה	יהודה עמיחי
42	לדבר על שינויים היה לדבר אהבה	
43	קמטים	טוביה ריבנר
44	זקן מאוהב	
45	מְצִילָה	
46	אני יושב מוֹלֵךְ	
47	בן 88 אומר לבת 80 עם יקיצתם	
48	נאום המאהב	ט' כרמי
49	דליה אברבנאל	פנחס שדה
50	בתים	משה דור
51	בהרבה עמדה אהבתי	אורי ברנשטיין
52	אחרי חמישים שנה הגוף	
53	בסוף כשהאהבה עוזבת	ישראל אלירז
55	סיתונוס התחתן	אהרון שבתאי
56	אתה אוהב אותי	חמוטל בר־יוסף
57	פתאום זה ברור ויציב	
58	חגיגת שבועות בקיבוץ	סבינה מסג
59	הזקן	אגי משעול
60	לא הִזְקְנָה	יצחק לאור
61	סתיו	
62	כתוב בסלע	מנחם פאלק
63	לו אהבתי	מירון ח. איזקסון
64	בדיקה	
65	גברים ושושנים	אביחי קמחי

חלק ב: תרגום

69	בכדור ארגמן	אנקראון
70	גם אם ראשי שיבה עוטרת	פייר דה רונסאר
71	הנה זקנת	
72	לעת תהיי זקנה	
73	פרידה מן האהבה	מייקל דרייטון
74	סונטה 22	ויליאם שקספיר
75	סונטה 73	
76	סונטה 138	
77	אל המרקזה	פייר קורניי
79	שיר לנודד אנגוס	ויליאם בטלר ייטס
80	הָעֶדֶר	גבריאֵלה מיסטרֵאל
82	חולצתך	מלכה חפץ-טוזמן
83	גילוי על אישה צעירה	ברטולט ברכט
84	הגחליליות	רולף יאקובסן
85	אהבה ראשונה	ויסלבה שימבורסקה
86	בקשה	רבקה בסמן בן-חיים
87	זמר אהבה	אווה קילפי
89	זמר אהבה ספונטני	
91	ההזדקנות הזאת	
93	אתה מחבר אותי	
94	אתך, אהובי	
95	כי האהבה היא רק נוכרייה	סירקה טורקה
96	פשוט חלום	זינאידה פֶּלְכֵנובה
97	פרוור היצר	ז'ואאו פאולו אסטבס
		דה סילוה
99	אחרית דבר	חמוטל בר־יוסף
102		רשימת מקורות

חלק א: מקור

יעקב פֿיכמן (1881-1958)

זאת האחת

זאת האחת אשר תמיד בהצנע
לִוְנֵי כְּרִנָּה אור לְבָבָה;
אשר רפדה ימי דממה, וְאֵלֶיהָ
מִכָּל מִרְחָק דְּמֵי הַחֵם שֹׁנֵעַ -

אָהָה, יוֹם-יוֹם נוֹשְׁרוֹת חֲמוּדוֹתֶיהָ,
יוֹם-יוֹם תִּצְעַר עֲתֶרֶת לְבָלוּבָה;
זֶה חֵן רֹאשָׁה יִשַׁח כָּבֵד יָגַע,
וְצֵל שׁוֹחֵק בְּעֵינָה הַזֹּהֶבָה.

אך כה ימלאו חיי מדי ארצה
שְׁקוּפָה בְּדָמֵי זֶרְחָה, וְכִמּוֹ יָקָר
רַךְ לֹא יָדַע הַלֵּב, יִגָּאָה, יִרְן; -

כִּמּוֹ לֹא גָהַר עָלֵינוּ יוֹם שׁוֹפֵעַ
יְגוֹן וְשִׁמְשׁ, כִּי אִם לְבָבָר
רַךְ עָרַב זֶה בִּלְבָב, גְּמוּל אַחֲרוֹן.

לובן בענן

כְּגִמְלַת הַפָּרִי יִגְמַל לְאֵט הַסַּעַר
בְּלֵב עוֹלָם. תְּלִי הָעֲנָנִים
תְּלוּיִים בְּשָׁלִים, כְּבָדִי עָסִיס, רַק מֵעַר
יִלְבִּין אִי-שָׁם, כְּצֹהַר אֶל הַפָּנִים.

רְאֵה, בֵּין בְּתָרֵי עֵב, כְּנֵד חוֹנִים,
צֶף אֹר מִן הַמְּצוּלָה, וְחֵד כְּתַעַר,
כְּצָרִיחַ רֵם מִתּוֹךְ צִמְרוֹת־גָּנִים,
אֵת זֶךְ צִלְמוֹ אֶל כְּחֹל הָאֶפֶל יַעַר.

הוּ, זֶךְ רְחוֹק! הוּ, לֵבֶן אֱלֹהִים!
כְּאוֹת רְזִים, שְׂרֻט בִּיד פְּלָאִים,
לֶךְ יִשְׁקֹט עוֹלָם עַל תְּהוֹם קוֹדֶרֶת.

כֵּה גַם דְּמוּתְךָ בּוֹהֵר לֹא נִפְתָּר
קוֹסְמָה לִי מַעֲמָקֵי תִבֵּל נִסְעָרֶת,
וְשִׂיא יוֹמֵי יָקָר סוּדָה עָטָר.

שעת ביניים

עם כלות ימי הנעורים מתרחשה שעת ביניים:
נמהרה היא פנער, כזקנה היא עקרה;
ככעבד בך תדבק המנוחה הנכערה,
ולבבך אשר כבר ינהג בעצלתיים.

אז תדמה נפשך הכמושה והחשופה
לשדה אשר נקצר ושרשי הגבעולים,
כשארית ללא חפץ, בערב רב עוד עולים, -
עד אם תבלה אותם בראשית סתו הסופה.

יש אשר בין אחרון שדה קציר עוד יצמיח
ויהי לפרח פרפר ויהי לו הוד ספיח
במקום לא דרך איש ועין לא צופיה: -
ביגון בא לריק או כמתן גיל-אולת
כן יש בשעה זו נפשך שואלת
באהבה אחרונה לחוגן לב נכריה.

זלמן שניאור (1887-1959)

תלונת זקן

וִי־יִי חֲתוּלָתִי, מִיּו־מִיּו, פִּתְלָלְתִּי!
אֵל נָא תַעֲזֹבֵנִי יְחִידִי עַל גֵּג זֶה מְשַׁפֵּעַ
בְּלִילָה הָרִיק וְהִגְדוּל.
עֲבוּרָה, חֲמֻדָּתִי, בַּת נְעוֹת הַמְרָדוֹת,
זָנָב לֹא אֶחָד מְלַקֵּתִי,
עֵין לֹא אַחַת נִקְרָתִי בְּאַפִּי,
וְאַמְרַט כָּל שָׁפֶם מְסָמֵר.
וְאַתָּה... גַּם גִּשְׁתְּ אֵלַי לֹא נִגַּשְׁתְּ,
לְעוֹדֵד בְּמִבְטֵן הַיָּרֵק
אֶת נַפְשִׁי חֲרַפְתִּי לְכַבּוֹדֵךְ.
עָתָה אֶלֶק אֶת פִּצְעֵי עֲרִירִי,
הָאֶהְבָּה - בְּשִׁבְלָה נִלְחַמְתִּי - אֵיךְ?
וִי־יִי!
מֶה מַחְלַת־הָרוּחַ הַזֹּאת לְבָנוֹת־חֲתוּל,
לָנוֹס כָּנוֹס מִן הָאֶסוֹן מִפְּנֵי מְאֵה־בִּיָּהוּ?
וּבְכֻרָחַן עוֹד זָקוּף תִּזְקַפְנָה אֶת זִנְכָן בְּדָגֵל
בְּעֵבוֹר יְרֵאָה הַנֶּעֱזָב אֶת אֲשֵׁרוֹ עוֹד פֶּעַם
וְהִשָּׁג לֹא יוֹכֵל.

אוֹי מִיּו, הַפְּכָכְתָּ!
עַם דוֹרָךְ, הַפְּרָחַח הַצֹּהֵב, עָרַקְתָּ
מֵעַל גְּדֵרוֹת וְגִגּוֹת;
וְאַנוּכִי, הַצֵּיד הַזָּקֵן - לְבַד,
אֵין מֵאֲזִין לְבִכְיִי בְּמִדְבַר־הַלִּילָה.
זוּחֵלִים בְּגִי־עֵכָבֵר בְּדֶשֶׁא הָרֶטֶב וְלוֹעָגִים
לִי וּלְמִשְׁבְּתִי... וִי, וִי!

לִילָה, הוּי, לִילִי, שְׁמַע אֶתָּה!
אֶל תְּהוֹמֶךָ הִרִיקָה אֵילָל
וַיְרוּחַ לִי.
הַגִּידָה, אֵיכָכָה זֶה בָּאתִי
עַד פֹּה, וְעַד גַּג זֶה שָׁרַטְב מִטָּל?
וַיָּמָה הוּא הָרוּחַ שֶׁעָבַר בְּעֶרְב וַיֵּרָם
אֶת גּוֹפִי הַמְּסָבֵל וּמִפֶּנֶק בָּחַם הַכִּירִים
לְטַפֵּס עַל גִּגוֹת, בְּצִנַּת לַיִל צָפוֹן,
וְקַפֵּץ וּדְלֵק אַחֲרֵי עֵינַיִלְהָבָה,
הַמְּסִיתוֹת בַּחֲשֹׁךְ לָדָם, לַחֲטָאִים וְקִנְאָה?

מֵאֲרִצוֹת הַדְּרוֹם הֵן נָתְעוּ אֲבוֹתִי,
מִמְּדִינוֹת הַחֲמָה פֹּה הִגְלוּ;
אֲךְ אָנֹכִי בְּעַפְרֵי הַלַּח וְנִעַרְתִּי אֶת כָּפִי
כְּנֹעַר טְהוֹר־גּוֹף כָּל אֲשֶׁר מִסָּב.
וַיּוֹמֶם, בְּחִמְמֵי פְרוֹתֵי בְּמִשְׁקַע הַתְּנוּרָה,
וְחִלְמָתִי, בְּלִי מִשִּׁים, וְאַחֲזוֹר וְאַחֲלָם
עַל חוֹל דֶּק וּמִזֶּהָב שְׁטוּחַ בְּחֲמָה,
עַל עֲסִיס בְּלִדְרֵיוֹן - רוֹשׁ מוֹלֶדֶת נִשְׁכָּחָה,
כִּי אֲשֶׁתְּכֶר מִרִּיחוֹ עַד טְרוּף־הַדַּעַת; -
וְעַל קִנְי־סוּף מְנַמְרִים וּכְפוּפִים
מְקוֹם נִחְבָּא שְׁאֲרֵי הָעֵז וְהַנּוֹרָא -
הַנֶּמֶר.

רֵאָה נָא, הַלִּילָה, מָה עָשָׂה לִי אָדָם,
לְצוֹדֵד עֲכָבְרִים אֲפָרִים
בְּמִרְתָּפוֹ הָעֵבֶשׁ לְמִדְנֵי מִנְעֵר,
לְשִׁכַּח אֶת יְחֹשׁ אֲבוֹתִי.
מַעֲיִדָגִים וּפְסֻלַּת־שְׂאֵר יֹאכִילָנִי
וּלְחוֹלָם חִלּוּמוֹת בְּהִקִּיץ עֲשָׂנִי.

אֲשֶׁרִי נִגְנַב לְעֵינַי וְאֲנִי כְּבִד־חֲלוּמוֹת,
לֹא אֶקְפֹּץ, לֹא אֶרְדֶּף חֲפָשְׁתִּי ... אֲבֹי!
מִי יִתֵּן גּוֹר־אָדָם לִי, עִירֹם וּמִפְּרָפֶר וְרֶךְ,
אֶל צִפְרִנִּי הַשְּׁלוּפוֹת מִי יִתֵּן לִי עֵתָה! -
אֲמַלְקָהּוּ, כְּדָג אֶקְרָעָהּוּ,
אֶת עוֹרֹו הַחֶם מִנּוּ אֶפְשֹׁט.... וַי, וַי!

מִי מִגֵּרֵד מַעֲבֵר לִגְנִי?
הִנֵּה חֲזוּרָה וְעוֹלָה חֲתוּלֶת־קִנְאָתִי,
עַל כְּרֹכַב גִּג־שָׁכֵן תִּטַּפֵּס,
וְעֵינֶיהָ, לִפְיָדִים יִרְקִים, בִּי קָמוֹת בְּזִדּוֹן.
מֶה תִּלְבְּבִי אוֹתִי, בּוֹגְדָה?
מֶה תִּתְקַלְסִי, בַּת־זְנוּנִים בִּי, גִּבּוֹר פָּצוּעַ,
לְכָרֶק עֵינִי עוֹגֵבֶךְ הַצֹּהֵב וּכּוּזוֹ?
אֲרָאֵנּוּ... הַנָּכַל... הוּא נֶחְבֵּא, מוֹגֵלֵב וּמַתִּיפָה,
אֲחֹרֵי זֶה זִנְבֶךְ הַטְּלוּא וּמוֹרֶם
כְּדָגֶל־הַתְּאוּהָ.
רַק לִרְאוֹת בְּעֵינַי תִּתְּאוּי,
לְחֹשֶׁק הָאֶחָד וּלְחֶמֶם לְבָבֶךְ הַנִּפְתָּל
לְאוֹר קִנְאָת הַשְּׁנִי...
מִי־ו! -

חֲמָלִנִי, חֲמוּדָה, שְׁמִקּוֹר נְעוּרֶיךָ שׁוֹפֵעַ,
וּגְגוֹת עוֹד רַבִּים תִּטַּפְּסִי בְּאֶהֱבֶךָ;
וְאֲנִי... רַק הַלִּילָה עוֹד אֶהֱב וְאֶחְדַּל.
מֶה אֲנִי וּמֶה חַיִּי עַל תְּנוּר הָאָדָם,
אִם דָּמִי הָעֵב לֹא יִגְלָגֵל עוֹד פַּעַם
בְּחַיִּי גוֹר קָטָן בְּבִטְנֶךָ?
רְאֵי נָא, זִקְנָתִי, נִפְצָעָתִי, כְּבִדָּתִי
מִקְפֹּץ עַל תְּהוֹם זֶה הֶרְחוּב הַמִּפְרִידָה

בִּין גִּנִּי וְגִגָּה.
 מִהָרִי אֶל בֵּינוֹת צִפְרִנִּי-זְרוּעוֹתִי,
 נִתְגַּלְגַּל גִּלְגּוּלֵי הָעֲרָגָה,
 בְּלִחְשׁוֹת, חֲרִיקוֹת וּנְשִׁיקוֹת נִתְעַנּוֹת
 בְּקִנְאֶת-אֵשׁ צוֹרְכָה, בִּלְלֵת חֲמֹדָה, -
 וּבִשְׂרֵר מִתְפַּתֵּל בְּמִכְאוּבֵי תְשׁוּקוֹתָיו.
 אֶת שְׂרִטִי, הִרְחִיבִי-נָא פְצָעִי,
 אֶת נִקְרִי גַם עֵינֵי הַשְּׁנִיָּה וְקַחִי לָךְ לְקִרְבֶּן
 אוֹר-חַיִּי הָאֲחֵרוֹן.
 אֲךְ לֹו בְּסִנּוּרֵי-עוֹלָמִים עוֹד חִבֵּק אֲחֻבָּקְךָ,
 עוֹד אֲמֹשׁ צוֹאֲרֶךְ וְאֵלֶּךְ קִדְקוֹדֶךְ.
 לֹא תֹאבִי? לֹא? לֹא - א?
 אִי אֱלֹהֵי עַם-חַתּוּלִים וְלִילָה!
 חֲזַקְנִי, אֲמַצְנִי עוֹד פַּעַם
 וְקַפֵּץ!
 הִנֵּהוּ, הִנֵּהוּ בְּכַפִּי פֶרֶחַחֶךְ!
 אֲחַנְקָהוּ. וִי וִי! ... אֲמַלְקָהוּ...
 פְּרוֹתוֹ הִצָּהָבָה אֲרֻטָּשׁ.
 בְּלִיעַל! ... פֹּה תִהְיֶה קְבוּרַת אֶחָד.
 הוֹשְׁעָנָא! ... צִפְרִנִּי...
 אוֹר-עֵינִי! הוּא, פְּלִטַת אוֹר עֵינִי!...
 צִלְמוֹת!
 מִי הוֹרִיד עַל רֹאשִׁי הַבוֹעֵר
 זֶה תִּהְיוּבָהוּ, -
 מֵאֲפֻלִּית חַתּוּלִים בְּנֵי-יוֹמָם?...
 וִי, וִי, וִי!

כלולות בשלכת

פְּעוּטָתִי, הַמִּתְפַּרַּחַת בְּחֶסֶד סְתוּי,
הַמְבַשֶּׁרֶת בִּי אֲבִיב בְּשִׁלְכָת -
אֲנֹא, הַזֹּהָרִי, זֶה מוֹת לִי יָבִיא,
לָשֶׁב מִן הַגָּבוֹל בּוֹ חָרַב מִתְהַפֶּכֶת.
אֲחִלִּי, שְׁמִרִי נָא מִן הַחֶרֶם:
בְּרִית כְּרוּתָה לּוֹ לְעוֹבֵר אֶת הַשְּׂבִיל,
שִׁבְתָּ זֹגוֹ שׁוֹרְפָתוֹ עַל מוֹקְדָּה כָּלִיל.

בְּרוּכָה הִיא תַּמּוּתָךְ, זֶה לְקֹשׁ עֲדָנִי,
בְּרוּכָה הַכְּבוֹרָה שֶׁבְּכֶסֶד.
אֲנֹא, הַזֹּהָרִי, בִּי מְאוֹד אֵין לִי פִּנְאִי,
כִּי כָּל רִגְע־סְתּוֹ הוּא לִי שְׁעַת־כֶּשֶׁר
לְחִטָּא חִישׁ־בּוֹ אֶת הָרֶקֶן.
בְּרִית כְּרוּתָה לִי לְחוֹזֵר מִן הַגָּבוֹל
שֶׁמַּעֲבֵר לְדֶרֶךְ אֵין עוֹד זָבּוּל.

כַּמָּה נִהְדָּר הוּא אֱלֹהֶךָ בַּעֲלָטָה,
שֶׁנִּגְלָה רַק אֵלֶי בְּמִבְלִיחַ,
הַכֶּמֶה לְנִיבִי שְׁעָדִין לֹא בָטָא
בְּשִׁפְתָּ שׁוֹם גָּבֵר בְּנַחַל סוּד־שִׁיחַ,
שָׁבוּ אֲגִלָּךְ לְאַזְנוֹיֶךָ -
קָרְבִי נָא אֵלִי, אֶט־אֶט, בְּאֶלֶם דָּם,
פֶּן יִהְפֹּךְ לְשִׁדְנוֹ לְלַבַּת גִּיהֶנֶם.

פְּעוּטָתִי, הִתְקַדַּשְׁתִּי לְזֹהַר בְּרָאשִׁית:
הִלַּת הַגִּבּוֹר וְהִיא אֲשׁ אוֹכֵלֶת
אֶת כָּל שְׂכוּיּוֹתַי לְרִגְלֶיךָ אֲשִׁית
בְּעַד רִגְעַ אֲשֶׁלִּיָּה בְּלִי הַסּוֹס קִהֵּלֶת
הַמַּחְטָט בְּסוּד הַמּוֹת.
אֶת הַנֶּךְ לִי אֲשַׁלֵּית הָאֲשֻׁלִּיּוֹת:
קִטִּיפֶת בְּשָׂרְךָ, שֶׁהִיא סוּד כָּל הַיּוֹת.

וְאַנִּי, אֶלְלִי לִי, אֲבוֹי לַחֲפֹזוֹן,
כִּי בְּשָׂרְךָ לִי זָפֶת בּוֹעֶרֶת.
לִי מָחָר כָּל שְׁלֹשׁוֹם, לִי גִמְגוֹם כָּל חֲזוֹן,
שֶׁאִינוּ אֶלָּא לַחֲשׁ שֶׁל תִּפְלֵת הַדֶּרֶךְ.
אֲנָא, כְּסִי מַעֲרַמֶּיךָ:
אֲתַעֲוֹר בִּיפֶיךָ, בְּזִהְרֶךָ הַסֶּתוּם,
וְשִׁכּוֹר־תַּעֲלוּמָה בְּכַשְׁפֶּיךָ אָנוּם.

פְּעוּטָתִי, שְׁנַגְלִית לִי בַּהוֹד כָּל־טָמִיר.
בְּלִי תִנְאִי וְשִׁיּוֹר, הֶדֶר כָּל הַדֶּרֶת:
אֲנָא, הַשְׁמָרִי, אֲשַׁכְּרֶךָ הַכִּבִּיר
עֲנוּי־דִין הוּא לִי, חֲנִינָה מִי־סֶרֶת.
אֲנָא, אֲחֲלִי, אֵל תִּשְׁהִיָּהוּ,
מַצִּי אֶת הָעֲנּוֹת, אֶת זִינְךָ, עַד אֵין־עוֹד,
כָּל־כֶּלֶךְ, עַד תִּמְךָ, עַד תִּמְנּוּ, עַד מוֹת.

אסתר ראב (1894-1981)

*

אֲנִי כָּרֵב* - לְבַת שְׁחוּק
ל"גִּלְקִסְיָה" שֶׁלֶךְ
פּוֹרֵחַ בְּאוֹר אֲדָמִים
מַעֲלָה נוֹרִיּוֹת-אָבִיב
וְחֻצְבֵי-סֶתוֹ:
אָבִיב וְסֶתוֹ
אֵין שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם:
אִם תֵּאָסֵף אוֹרֶךְ -
אֶגְוֶעַ.

כָּרֵב - אדמה חרושה בסוף החורף ומוכנה לזריעת תבואת הקיץ. (הערה של
אהוד בן עזר)

*

סְפִיחַ נְעוּרִים
פָּרִץ לִפְתָּע
לְקִצָּה הָאֶצְבָּעוֹת
עַתָּה בְּחִשְׁתִּי בְּשֹׁעַר
חֲזוֹהוּ הִנֵּה־דָר -
זְרוּעוֹ נָחָה עַל חֲזִי
כְּבֹדָה וִיקָרָה
כְּמִטֵּיל זָהָב
כְּמִתְנַת־אֵל זוֹהֶרֶת -
רַק מִבְּטוֹ תַּעֲה בְּמִרְחָקִים
לֹא יָדוּעִים לִי
כָּל תְּנוּעָה הוֹפְכָה
סִמּוֹל
כָּל מְלָה צוֹלֶלֶת מְלֶאֶת
מֵאָה פְּעֻמוֹנִים נִפְלְאִים
וְהֵדִים שְׁלֹא מִזֶּה -

אינך מבינה

אינך מבינה? יתכן
שאיןך מבינה. גם אני, אם זכיתי לקצת
הבנה באמור - ספק אם הייתי מגיע
למעט שאולי הגעתיו, אלו לא הדי פוגה,
השועת לי את, מיערת כלילה על ים.
ושוב ליתר דיוק, אהובה: לא את שהפרכת
אמת זו מדמדמת, קורנה לי בחשך היער
כציץ הצבר, שפורח עירי ולבן
אחת למאות בשנים - הרי את לפריחה בי
לא כוננת מתחלה. אך כיון שחשכת-יערי
צמחה בי אמת זו, מאז חלמתיך, וכיון
שסבך יערי בגללך בכי פוגה בלילה
אי-שם על פני ים - הרי שראיתיך באמת
חולפת אי-שם על פני ונעצרת כדי רגע,
משתאה לי, סהרורי על פני תהום, שיפיד
הוא בלבד עצרו מדרדור אחרון וגואל,
ממלמל על פי תהום: אשרי איש אין-תקנה.

מתוך: חרוזים למי?

[יא]

אֶהְבֵּתִי גַם הַבֶּקֶר קֶלֶוֹן גּוֹפִי
כִּי רֵיחַ בְּגָדוֹתַי עוֹד תּוֹכִי יֶרֶח:
לֹא בַחֲלוֹם לְוִית לַיִל־מְעוֹפִי
אִם עַד נִכּוֹן הַיּוֹם בְּשִׁמְךָ בִּי הַתְּפָרַח.

אֶהְבֵּתִי בִּי כָּל תָּא וְתָא בָּלָה,
כִּי יִשׁוּתְךָ עוֹד בּוֹ, מִמָּשׁ וְחֶסֶד עֵין:
שְׁקוּי נִכְמָר הָיִית לִי לֹא כָּלָה
וְעַל גּוֹפִי פֹה אֶקְדֵּשׁ כְּעַל גַּת יֵין.

מָה כֹּה עֲנִית כָּל יָמִי, גּוֹף מְסֻגָּף?
מָה מִלְּדוֹת בִּי כְּזָקְנָה עַד כֹּה זְלִזְלָת?
הַפְּצִיעַ בְּכַרְמִיל קוֹל הָעוֹגֵב
וּלְרֵיחַ מָה, הָיָה וְלֹא הָיָה, נִגְאָלָת.

יונתן רטוש (1908–1981)

ברכת שושנים

א

יוד־חית שושנים לְבַת הַיּוֹד־חִית
וְאַל יִחְשְׁבָה אֱלֹהֵי לִי לְחַטָּא
כִּי כָל שְׁנֵרֶדֶם בִּי גָאָה וְחוּבֵט
כִּי יָד עוֹלִלָה אֶל חֲזֵה רוּטֵט.

וְאַל נָא תִרְאִינִי נִקְשָׁה וְסוּגֵט
וְאַל נָא תִרְאִינִי אָדִישׁ וְשׁוּמֵט
כִּי בָאתִי הַפֶּעַם חָמוּם וְרוּחֵט
הַפֶּךְ הַמִּשְׁחָק וְהִיָּה לְאַמֶּת.

יוד־חית שושנים לְבַת הַיּוֹד־חִית
כִּי בָאתִי הַפֶּעַם נִכְנָע וְכוּפֶת
כִּי בָאתִי הַפֶּעַם בָּעוֹר וְהִצֵּת
כִּי בָאתִי הַפֶּעַם לְקַח וּלְתֵת.

ב

יוד־טִית שושנים לְבַת הַיּוֹד־טִית
וְאַל יִחְשְׁבֶהָ אֱלֹהִי לִי לְחַטָּא
כִּי כָּל אֲשֶׁר חִי בִּי עֲדִין לֹא מָת
וְאִם חַד בְּחֻתָּךְ עָלָה הַכּוֹרֶת.

לְעֵין אֱהוּבָה חֲנֻנִית וְשׁוֹנֵאת
לְעֵין רָעָה הַצּוֹדֶה לְמוֹתֶת
סִלְחִי, כִּי כְּבֹד עַל עֲשֵׂתְךָ מִשְׁאֵת
הַכָּה הַגּוֹרֵל בְּעֶנְבֵּל הַפֶּרֶת.

יוד־טִית שושנים לְבַת הַיּוֹד־טִית
סִלְחִי אִם הָעֵין עֵתִים תִּתְּלַחֵט
סִלְחִי אִם הָפֶה בְּעוֹיֶת מִתְרַפֵּס
סִלְחִי כִּי לֵלֵב לֹא יָכַל הַחוֹנֵט.

אברהם חלפי (1904-1980)

*

בְּמוֹתַי

אֲבִכָּה עַל יְגוֹנְךָ כִּי מָתִי,

מִבְּכִיךָ יָמוּת לְבִי שְׁנִית.

בְּטָרֶם בּוֹא מוֹתִי אֲנִי אוֹמֵר,

בְּכָל הָרֶדֶךְ אֲנִי אוֹמֵר,

כִּי לוֹ בְּכִית מְעֵט, מְעֵט מְאֹד,

כְּאִילָה

שֶׁפָּעַם רָאִיתִיהָ מְזִילָה דְּמָעָה

אוֹ שְׁתִּים

וְתִרְחַק מִמָּקוֹם בְּכִיָּה אֶל צוֹק הָרִים

לְרֹאוֹת אֶת הָעוֹלָם מֵעֵבֶר לְבְּכִיּוֹת -

כִּי לוֹ יִכְלֹת -

הָיִיתִי גַם אֲנִי בְּשֶׁקֶט רַב,

כְּמוֹ נָהָר רוֹגֵעַ אֶל חוֹפָיו,

זוֹרֵם הוֹלֵךְ אֶל גּוֹרְלִי.

*

שָׁלוֹם, שָׁלוֹם מִמְּרַחֲקֵי מוֹתִי.

אֲנִי שָׁם לְבָדִי -

פָּנִי. גּוֹפִי. וְשָׁמִי.

וּמָה כָּעֵת שְׁעַת אֶהְבֶּתְךָ?

אֶת מִי?

אוּלֵי תִפְלֶה אֲנִי לִרְאוֹת עֵינֶיךָ?

אֶת שְׁמֶךָ עוֹדִי זוֹכֵר.

הוּא פָּרַח מִיָּם עֲמָקֵי דְמָמָה.

וְאִם אָבוֹא לְשֹׁכֵן בְּחִלּוּמְךָ -

חֲלָמִי אוֹתִי, חֲלָמִי.

מָה אַתָּה יוֹדַעַת תּוֹגְתּוֹ שֶׁל מֵת?

נתן אלתרמן (1910-1970)

החולד

לֹא לְהִבֵּל נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ אִמֵּן.
לֹא לִשְׂוֹא עֶקְבֶיךָ אֲשׁוּף.
עִם הַחֹלֶד חֲתַרְתִּי מַעֲמָק,
וְכִמּוּהוּ עֶקֶשׁ וְכָשׁוּף.

אֶת עֲצָבֶת רֹאשֵׁי הַמְּקָרִיחַ,
אֶת יִגְוֹן צִפְרָנֵי הַגְּדֹלֹת,
אֶת שְׁמַעֲיָנִי בְּנִפְץ הַטִּיחַ
בְּחֶרוֹק הָרִצָּפָה בְּלִילֹת.

מוֹל מְרֹאָה מִשְׁבַּצַּת בְּנַחֲשֵׁת,
מִתְנוּעֵעַ נֶרֶךְ הָאֲבִיוֹן.
הַהוֹלְכִים אֶל פְּנִיךָ בַּחֲשֹׁךְ
בְּךָ צִפּוּ מִכְתָּלִים וְחִבִּיוֹן.

וְכִצְאָתִי לְגִנְבֶךָ כְּשִׁבְלֹת
סִנְוָרָנִי הֵנָּה בְּהִלּוֹ,
וְנוֹתַרְנוּ אֲנִי וְהַחֹלֶד
חֲשֻׁכִּים וְסִמּוּרִים לְמוֹלוֹ.
לֹא לְהִבֵּל נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ אִמֵּן
וּבִצֹר לִי גּוֹ אֶרֶץ אֲשׁוּף.
אֶל חַיִּיךָ כָּלִיתִי מַעֲמָק,
כִּי הַחִי הוּא כָשׁוּף עַל כָּשׁוּף.

תמהוני את! ראי מה נלעגתי
מה שננתי לכתך ועמדך.
גם על קט וטפל לא דלגתי
גם חרדתי מגיל בערך.

מסביבך מחשבתי מהלכת
מחשבתי מסמרת העור
על נזיר הפרור והלחם
והנר שיספיק למאור.

ואני הגוחן אל ידיה,
מיגע וזקן כאמה,
ונושא את עניך ומרודיך
בלי מפלט ומנוח ממך.

את עצבת ראשי המקריח,
את יגון צפרני הגדולות
טרדתי הכבדה מהשכית,
מועקת הרהורי בלילות.

כי נשברת הנך כשבלת
וצרינו עומדים על תלם,
ונותרנו אני והחלד
חשכים וסמורים למולם.

ובמראה משבצת בנחשת
מתנועע הנר הלוחך.
את רואה את פנינו מחשך
ויודעת כי לא נשכחך.

כִּי חֲצוּי הָעוֹלָם, כִּי הוּא שְׁנַיִם,
וּכְפוּלָה הִיא הַמִּית מְסַפְּרוֹ.
כִּי אֵין בֵּית בְּלִי מֵת עַל כַּפִּים,
וְאֵין מֵת שִׁישְׁכָּח אֶת בֵּיתוֹ.

וּבְלִי קֶץ אֶל עָרֵי נִכְאִינוּ
יוֹשְׁבֵי חֶשֶׁךְ וְתֵל נִבְטִים.
נִפְלְאִים, נִפְלְאִים הֵם חַיֵּינוּ
הַמְלָאִים מִחֲשָׁבוֹת עַל מֵתִים.

מתוך: שמחה למועד

ג

גם לילה זה עבר ולא נמחה גבולי,
ואת הנה חורה מול החלון.
אני רואה אותך מבער לחלי,
כבנעורי מבער לחלום.

השחר מאפיר. וגר הליל דועך.
ישוב יקר פניך מעלי שוכן.
את מאירה עלי בנער שיכתך,
כמו בעלומים של מות ושל חן.

הרע אשר היה אבד את נמוקו,
אך אשר אם היה - כל נמוקיו בעין.
חיכי אלי, כלה, מתוך ראי עקם,
כי אשר אם היה - הנה מושב כפלים.

ושהדי יהיה אלה במרומים,
ושהדי חליו המורידני שחת:
אמת, אמת היו חיינו המרמים,
אמת לא מכחשה ולא נשכחת.

אמת לבם הטוב (הטוב לא למופת...)
אמת גם שמחתם ושוא נלעז עליה,
הלוא תמיד, תמיד באה היא למועד.
כי הן תמיד, תמיד הלב יוצא אליה.

וְאִם תִּבּוֹא מִכָּה וְאִם גַּם עַל קִבִּים
וְאִם גַּם בּוֹכָה, בְּלִי מוֹחַר וּמִתֵּן - - -
הַשַּׁחַר מֵאִפִּיר. וְלֶךְ דְּמַעוֹת עֵינַיִם,
וּכְבֹּר רֹאשׁוֹ לְכֹן.

לאה גולדברג (1911-1970)

אהבתה של תרזה די מון

תרזה די מון הייתה אישה מן האצולה הצרפתית, שחייתה בסוף המאה
הט"ז בסביבות אביניון שבפרובאנס. בהיותה בת ארבעים בערך
התאהבה באיטלקי צעיר ששימש מחנך לבניה והקדישה לו כארבעים
ואחת סונטות. כאשר עזב האיטלקי הצעיר את ביתה, שרפה את כל
שיריה, והיא עצמה פרשה למנזר. זכר שיריה נשאר רק כאגדה בפי
בני דורה.

א

קָלָלָה נִמְרָצַת זו שְׁבָה קָלָלָתִי,
שֶׁהִתְמַיִּים קוֹרְאִים לָהּ אֶהְבָּה -
הֵה, לוֹ תִדַּע מָה בְּעֵינֵי שְׁפָלָתִי,
אֵיךְ מִתְבֹּהֶה נִפְשִׁי בְּמִכְאוּבָּה.

בְּתִלְתִּי מִכְסִּיף כָּבֵד חוּט שִׁיבָה,
חֲכָמַת חַיִּים רוֹמְמָתִי וְגִדְלָתִי,
אֵיכָה יִשְׁלִים לְבִי שְׂכָה נוֹאֲלָתִי
בְּגִלְל מִבֹּט אֶחָד לֹלֵא תִשׁוּבָה.

הֵה, חֵן אֶת יוֹם סִתּוֹי אֲשֶׁר הִיָּה
צָלוּל וְרֵם בְּאוֹר הַצִּהָרִים,
הֵה, חוּס עַל בְּגָרוֹתִי וּתְבוּנָתָהּ.

שְׁלוֹת לִילִי בּוֹרַחַת כְּצִבְיָה.
זוֹ הַחֲרָפָה: אַךְ אֶעְצֵם עֵינַיִם
יִזְעַק בְּשָׂרֵי הַמֶּתְמָרֵד: אַתָּה!

זלדה (1914-1984)

שׁוֹשְׁנָה שְׁחוּרָה

הָאֵם גְּעֻגֻעַי בְּרָאוּ
שׁוֹשְׁנָה שְׁחֻרָה שְׁנַתָּה לִי
בְּחֵלוֹם
אוֹ גְּעֻגֻעֶיךָ חֲדָרוּ בְּדַמּוֹת פֶּרֶחַ
מִן הָעוֹלָם הַכְמוּס
אֶל חֵלוֹמִי.
וּמִדּוּעַ בְּקִשְׁתִּי מִמֶּךָ
פֶּתָאוֹם עֲגִילִים,
דָּבָר שְׁלֹא עָשִׂיתִי מֵעוֹלָם
כְּאֲשֶׁר הָיִיתָ בְּאֶרֶץ הַחַיִּים.

מרים חלפי ברוך (1917 בקירוב - 2002)

גשמי נדבה

כְּשֶׁהִינִי
חוֹמֵקִים מִמֶּנִּי
בָּאִים אֵלַי תַּעֲתוּעֵי
הָאֲהָבָה

אֲהָבוֹת נִשְׁכָּחוֹת
עֲטוּרוֹת נִצָּנִים וְאֶבֶיב
חוֹזְרוֹת אֵלַי

וְשׁוֹב אֲנִי
צוֹבֵעַת אֶת הַזְּמַן
בְּצִבְעֵי גַעְגּוּעֵי

הַזְּמַן נִסּוּג
קָפָא

וְאֲנִי הוֹזָה
גִּשְׁמִי נִדְבָה אֲנִי הוֹזָה

חיים גורי (1923-2018)

שהדי במרומיה

בתַּנְתָּהּ הָאֶרֶץ
לְחֹתָהּ.

סֶהַר זְרוּעוֹתֶיהָ
נִפְעָרוֹתָהּ.

זֶה יִמְשֹׁךְ כָּךְ עַד קֶצֶה הַלַּיְלָה
מִבְחִינָתָהּ.

וְשָׁב עוֹד אֵלֶיהָ
וַיּוֹרֵד לְסוֹף דַּעְתָּהּ.
וְכֵה מְנַחֶשֶׁת,
עַד כְּלוּתִי אֶל כְּלוֹתָהּ.

כִּי סוֹס בַּעֲבוּר מַמְלָכָה,
הִצִּיעַ הַמֶּלֶךְ.
מָה נָתַתְּ לְמַעֲנָה?
אֶת הַשּׁוֹנָה שְׂבִדוּמָה,
שְׂכָה אֶתֶן וְכֵה אוֹסִיף לָהּ
וְעֵינַיִם אֲדַמּוֹת לְאֵלָלָהּ
וְאוֹצְרוֹת אֵין שָׁנָה.
רַק כְּדֵי שְׁאֵהֶיָּה לְרוּחָהּ,
שְׁהַדִּי בַּמְרוֹמֶיהָ,
וְלֹא אֲשׁוּב לְמִנוּחָתִי
עַד שֶׁתִּסָּב אֶל
חִיוֹכָהּ.

צעקתו

הוֹלֵךְ אֶתְךָ וְאַנְחֵנוּ עוֹד שֵׁם בְּאֶרֶץ הַהִיא.
הוֹלֵךְ וּמַחֲפֵשׂ אוֹתְךָ בְּתוֹעֲפוֹת הַכֶּבֶד
וְאֵין לִי אִם וְאֵין לִי שׁוֹם תְּנָאִים

הוֹלֵךְ לִי מִמֶּךָ כְּמוֹ שֶׁהִלַּכְתִּי,
הוֹלֵךְ יוֹמָם וְאֵת הוֹלָכָת בִּי.
עוֹבֵר וְנִמְשָׁךְ בְּעֶרֶב שְׁאִינְנוּ יוֹדֵעַ,
מַעֲלָה אֲרוּכָה בַּחֲלוּמוֹת הַלֵּילָה
הַנֶּרְאִים כְּמַעֲט אֲפֹשְׁרִים.

וְאִם כֶּבֶד אִם אֵז שֵׁם צִעֲקָתִי
שֶׁתָּשׁוּב אֵלַי כְּעַת מְמַצּוֹקִים וּמְגִיאוֹת
עֲשִׂירָה בְּנִסְיוֹן וְהֵד.

חֲבַל עָלֶיָּהּ. אֶסוּר הִיָּה לִי לְשַׁלְּחָהּ.
מָה כֶּבֶד שׁוֹה בְּסוֹף הַמָּאָה הַזֹּאת עוֹד צִעֲקָה אַחַת.
וּמִי שֶׁחָד אוֹתִי לְחַשֵּׁב שֶׁהַפֶּעַם אֶזְכֶּה לְמַעֲנָה, בְּסוֹף הַמָּאָחֵר,
שְׁאֵהִיהָ סְכוּי בֵּין זְמַן הַקּוֹל לְזְמַן הַהֵד.

שיר תודה

פרזות העיפות.

הזמן עבר.

אני רוצה לומר לך עוד תודה

הנגשת יחפה עם שחר אל הנשים האהובות.

אני רוצה לומר לך עוד ולהקיש בעץ.

לא פעם אני מצדיע לך מאחורי גבך,

כאשר את עצומת עינים

ורק השקט לצדך.

לא פעם כמו נדיב ידוע אני רוצה לתתם אותי.

לא פעם אני זוכר את שאמרתי לך לפני שנים

ליד האיקליפטוס השומר על השתיקה,

הרואה ומחיר.

אב כל חי

וְהָהוּא בְּצִאתוֹ וּבְעִלוֹתוֹ.
בְּרוּךְ קוֹמֶךָ! קְרָאתִי לְקִרְאתוֹ,
עַד שֶׁהָיָה בּוֹ הוֹד מַעֲלָתוֹ.
בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ, אַב כָּל חַי,
שֶׁלֹא יָדַע מְנוּחָה בְּחוּגְגֵי טָנָדוֹ,
עַד חֵץ שְׁלֹחַ אֶל חֶשְׁכַת מְאוּרָתוֹ.
וּבְעוֹדוֹ רוֹגֵעַ, כְּמַעֲמִידֵי פָנִים,
חָזַר כְּקֶדֶם לְסוּרוֹ.
וַיִּשְׁיגוּהוּ מְשִׁיגוֹת הַגּוֹף
בְּשִׁמְחָתָן הָאֲנִיקָה מְקַדֶּמֶת דָּנָא
שֶׁאֵין דּוֹמָה לָהּ בְּחִדּוֹת הָאַחֲרוֹת.
וַיִּתְנַשֵּׂא וַיִּתְהַדָּר בְּמִיֻּטִּיבִים.
אֲשֶׁרֵי הָאִישׁ שֶׁלֹּא יָאָה תְהַלָּתוֹ.

את יודעת מניסיוני

כד הקמח לא יכלה וצפחת השמן לא תחסר.
גם לא אהבתי.
ההר סומר בסוף הקיץ. הזכרון עובר בגאיות החרוכים.
קשה לי לחדש לך. את יודעת הכל.
היי לי נחמתי.
עוד השערה יפה, כמו צפור ירויה נושרת,
משאירה שם דומיה נמשכת
כאכל לאמי.
אנו פגיעים יותר מששערנו.
את יודעת מניסיוני.
היי אתי.
את העקר כבר אמרתי.
אנא. היי לי שתיקתי.

יהודה עמיחי (1924–2000)

עוד שיר אהבה

הַמְרִיחַק שְׁמֵמָנוּ בָּאת
מִקָּפֶל בְּפִנִּיךְ הַיָּפוֹת
כְּמוֹ מִצְנַח, בְּדִיקָנוֹת
לְהַפְתֵּחַ אַחֲרֵי וּבְמָקוֹם אַחֵר.

לדבר על שינויים היה לדבר אהבה

כְּבֹר מְזֶמֶן לֹא שְׁמַעְתִּי מֵאַתָּה:
וְלֹא קִבַּלְתִּי אֶפְלו פֶּסֶת נִיר,
אֶפְלו כְּמוֹ רִשְׁמֵי מִמְּשֻׁרְדִּים
שֶׁשָּׁכְחוּ אֶת שְׁמִי וְאֶת קִיּוּמִי.

מְכוֹנֶת הַדּוֹרוֹת עֲדִין מְתוֹקָה
בֵּין רַגְלִי, אַךְ מְזֶמֶן לֹא חֲשֵׁתִי
בֵּין עֵינֵי מְתִיקוֹת שֶׁל מִכְתָּב.

לֹא נִשְׁאַרְנוּ יַחְדָּו דֵּי זְמַן
כְּדֵי שִׁיעֲשׂוּ אוֹתָנוּ לְמַצָּבָה שֶׁל אוֹהֲבִים.

עֲכָשׂוּ זְמַן בָּא בְּמָקוֹם זְמַן,
עֲצָבוֹת מַחְלִיפָה אֲנָשִׁיָּה כְּמוֹ בְּגָדִים
וּפָנִיךָ הִרְצִינִיּוֹת פּוֹרְסוֹת אֶת חֵיִיךָ:
כָּל פְּרוֹסָה עִם אָדָם אַחֵר.

וּפַעַם דִּבְרָנוּ עַל שְׁנוּיִים,
וּלְדַבֵּר עַל שְׁנוּיִים הָיָה לְדַבֵּר אֶהְבָּה.

קמטים

כמה יפים הקמטים בפניך!
באיזה סדר מופתי נשכבו זה בצד זה,
מלאי חיים על טובם וסבלם.
כמה זכרונות שמעולם לא פתחו פה,
שחר נעורים כפס אור דק באפק,
אהבות שהיו, שישנן, אכזבות, יגון,
כמה שמחה כבושה, כמה חמדה,
שאיפות שנתמשו וכאלה שלא.
פניך מסלול כוכבים מקטע
ועיני מלטפות.

זקן מאוהב

לפרנסוואה ויון

הזקן אוהב, הזקן אוהב!
גופו הקופא לפתע לזהב.
בברוש מתקשט במקלעת קיסוס הוא רואה צפור.
אבן גדולה בעיניו היא שור.
לדיונות החול הוא קורא הו, כמה מים!
אחד, הוא טוען, אינו אלא שנים.
בצהרי היום הוא זועק אש! אש!
הוא חושש, הוא מעז, הוא מעז, הוא חושש.
אבא, אומר הוא, אבא הוא גדי,
וגדי הוא זוזי וזוזי בכדי.
למקל הוא קורא: פלב פלב ירדף.
ושונרא חתול או נמר או קוף.
מי השוחט? הוא שואל, איך נחיה
אם איש לא ימות?
האם לא שבע? העודו רעב?
הזקן אוהב! אוהב! אוהב!

מצילה

שירת הבקר של הצופיות כמו קשרו את גרונן.
כלבו של השכן הרגיל לנבח על כל עובר על פניו
אלם כמת. ימים החתולה
נצמד עד אין לשמע. רחש הרוח התאבן.

השתיקה הגורפת
השתיקה הזוללת כארבה
המכלה הבלתי נראית
מכלה את הכל
מכלה מה שהייתי
מכלה מה שאהיה
מכלה את הגלבוש, מכלה את העמק
את השקיעות הורדות, תפוז הבקר
מכלה צופיות, מכלה חתולה
מכלה את הדשא, את הכלב הלכן
מכלה את החי ומכלה את המת.
מה הדמות שעכשו נכנסת לחדר?
איזה אור מסנור חודר דרך הדלת הפתוחה?
אני אומר: גלילה? כן, כן, זאת גלילה.
שם כמו מצלה.

אני יושב מולך

אני יושב מולך:
הרפפת משקפים
זמן רב מאנת
מבררת מכתבים ישנים
קוראת אחד או שנים
איזה לשמר (למי?) ומה להשליך
כתב־יד נעשה נדיר ויקר.
אני מברר בלבי
דבר שביני לביני
מביט בעינים דלוחות
בדמותך שצירו השנים.
איזה נצח שנינו ביחד
את בשלך. אני קם, קרב אליך
קורא תו אחר תו
עומד ולאט גוהר עליך
כמו שיר ההולך ונכתב.

בן 88 אומר לבת 80 עם יקיצתם

בְּטָרֶם רְאִיתִיךָ לֹא חָלַמְתִּי עָלֶיךָ
וְכִשְׁבָּאת לֹא כִבַּשְׁתְּ אֶת עֵינִי
וְעִכְשָׁו בְּשֹׁכְבְּךָ עַל יָדֵי אֲנִי בַּבַּיִת
וּבְלָעֲדֶיךָ אֲנִי.

ט' כרמי (1925-1994)

נאום המאהב

אהבתי היא גלגל חוזר
וגלגל הצלה.

שוב ושוב אני חוזר ומתאהב,
צולל עד כלות הנשימה,
נקבר בגל;
שוב ושוב אני זוקר ידיים
לבנות מקצף
ונצל.

הקולר תלוי בצנארי כמו גדול.
משנה לשנה הוא תופח,
מתקשה;
נשימתי מתקצרת,
רגלי בצקות.

הזמן כל כך קצר
שאין טעם לשאל:
ממאיר או שפיר?
אנוס על פי הדבור,
אני יכול רק לומר:
גלגל הוא בעולם.
אולי ישחק לנו המזל
ונצוף עם שחר.

דליה אברבנאל

הִיָּה זֶה כַּמְדַּמְנִי אֲרִיאֵל בְּרִסְלִבְסְקִי
שֶׁהָרָאָה לִי אוֹתָהּ פֶּעַם מִמְּרַחֲק־מָה, בְּרַחוּב בִּלְפֹּר בְּתֵל־אָבִיב.
הִיא הָיְתָה, כַּמְדָּמָה, קְרוּבַת מִשְׁפָּחָה שָׁלוֹ, אוֹ מָה.
בְּנֵי כַּמָּה הֵינּוּ אֲזוּ, אֲנִי וְאֲרִיאֵל חֲבֵרִי? כִּבְנֵי שְׁתֵּים עָשָׂרָה. וְכֵן הִיא.
הִיא הָיְתָה בְּעֵינֵי הַיָּפִי בְּמַהוּתוֹ, שׁוֹשֵׁן צָחור גָּדוֹל,
נִעְלָה. עַל פִּי שֵׁם מִשְׁפָּחָתָה אָכֵן הָיְתָה מְגֻזַּע מַלְכוּת בֵּית דָּוִד.
מֵאֲזוּ, זוּלַת אוֹתָהּ פֶּעַם, לֹא חֲזַרְתִּי לְרְאוֹתָהּ.
אֵינְנִי זֹכֵר אֶת פָּנֶיהָ כָּלֵל, אֲנִי זֹכֵר
פֶּרַח לְבָן גָּדוֹל שֶׁל אֲשֶׁר לֹא מִשְׁגָּ.
הַשָּׁנִים חָלְפוּ. כַּמְדַּמְנִי שֶׁנִּשְׁאַה לְאִיזָה בַּחֲזוֹר סוּחַר.
עֲכָשׁוּ, כְּשֶׁאֲנִי מְהַרְהֵר בָּהּ, בְּעוֹד עֵינֵי עֲצוּמוֹת,
בִּשְׁעָה זֹאת שֶׁל יְקִיצָה בְּבִקְרֵי סֵתוֹ, בְּסֵתוֹ חִי,
אֲנִי חֹשׁ כִּמוֹ אֶחָד מִפּוֹעֲלֵי הַיּוֹם הַשְּׂכִירִים, אֲשֶׁר כָּתֹם עֲמָלָם
לֹא קִבְּלוּ אֶת שְׂכָרָם.
אֵף כִּי יִרְעַתִּי נָשִׁים יָפוֹת, הִנֵּה יָפִי כְּזֶה בְּמַהוּתוֹ
לֹא הָיָה לִּי. אוֹ שֶׁמָּא אֲנִי מַחְלִיף אוֹתָהּ בְּזִכְרוֹנִי עִם אֶסְתֵּר קְאוּפֶמָן
מִירוּשָׁלַיִם, שָׁנִים אַחֲדוֹת לְאַחֵר מִכֵּן. זְכְרוֹנִי, אֶהְבֵּתִי, חִי,
אוֹלֵי מִתְעַתְּעִים בִּי.
וּמֵאֲזוּ חָלְפוּ שָׁנִים כֹּה רַבּוֹת, רַב שָׁנוֹת הַחַיִּים. עֲכָשׁוּ כַּנֶּרְאָה כְּכֹר מֵאַחֵר,
וְאָבוֹד.

בתים

כְּצַפּוֹר־נֹדַע יִפָּה אֶת שׁוֹמֵטֹת
אֶת רֹאשׁוֹ עַל כְּתָפֵי יֶאֱנִי יוֹדֵעַ
אֶת אֲשֶׁר אֶת שׁוֹאֵלֹת מַעֲמֵי בְדַמְמָה:
לְגוֹגֵן עַל־יָד מִפְּנֵי הָעוֹלָם הָרַע הַזֶּה.

אֲבָל אֶנִּי יוֹדֵעַ אֵף זֹאת, כִּי כָל
בְּתִי הַמְקֻלָּט שֶׁבְּנִיתִי לָךְ לְשִׁבְתָּךְ
- מִקֵּשׁ, מַעֵץ, מְלֻבְּנִים - כָּלֵם
נִגְרָפוּ בְּסַעֲרָה. עֲכָשׁוּ לֹא נֹתֵר לִי

אֵלָּא גּוֹפֵי הַזָּקֵן, הַחֲבּוּל, הַמִּתְנַדֵּד
בְּכָל רוּחַ מַצּוּיָה, אֵךְ הוּא כָּלוּ שְׁלָךְ
בְּעִמְרוֹ וּבְקָרְסוֹ -
בּוֹאִי, הַחֲבָאִי בּוֹ.

*

בְּהִרְבֵּה עֲמֵדָה אֶהְבֵּתִי, וּלְבָרָה.
אֲבָל הַשָּׁנִים שֶׁחָקוּהָ.
נוֹתֵר רַק רְחוּף שֶׁל אֶצְבָּעוֹת
לְיָדָא שְׂאֵת לְצַדִּי, מַחְלִיקוֹת
עַל גִּבֶּךָ הַסֵּב מֵעָלִי.

הִרְבֵּה עֲבָרָה אֶהְבֵּתִי, מֵאִז
הֵי־צָר הַהוּרָס לָבוֹא, מֵאִז
הַדְּבוּקִים שֶׁל הַתְּשׁוּקָה.

וְרַק הָאֶצְבָּעוֹת הַמִּתְכַּוְּצוֹת בְּלִילָה
כְּבִהְתָּקָף שְׁתוּק, כְּשֶׁהֶעֱצָמוֹת
מִשְׁמִיעוֹת קוֹלוֹת כְּאֵלוֹ עָלוּ
מִקְרֵב רְחוּק, הָאֶצְבָּעוֹת,
רַק הֵן עוֹד לְטוֹשׁוֹת אֵלַיךְ
לְגַעַת בְּכָל שְׁעוֹד יָשְׁנוּ.

אֲחֵרֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה הַגּוֹף
הַחֲלִיף כָּבֵר אֶת כָּל תַּאֲוֵי
וְהֵלֵב הַשְׁתַּנָּה בְּפִרְפּוּרָיו בְּתוֹךְ
מַעֲבָה הַגִּידִים. וְעֵדִין הִדִּיעָה
אֵינָה שְׁלֵמָה, וַיֵּשׁ גְּרֵסָה
כָּזוֹ אוֹ כָּזוֹ.

אֲחֵרֵי חֲמִשִּׁים שָׁנָה מָה
אֶכְפֹּת אֵיךְ הֵינּוּ אֲזַ וּמִי
יָכוֹל עוֹד לִזְכֹּר. אֲבָל אֲנִי,
שְׁחוּשֵׁשׁ וּמִטִּיל סֶפֶק, אֲבָל אֲנִי,
לִבְלֹר שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, חַיֵּב לִבְרֹר.

וְהַזְמַן בְּשָׁלוֹ: כִּמּוֹ קִיסוֹס טְפִילִי,
זֶה שְׁאֵת מִתְעַבֶּת, מִטֶּפֶס
עַל כָּל גְּבוּהָ, מִכֶּסֶה
כָּל הַתְנַשְּׂאוֹת בְּטִמְטוֹם יֶרֶק.

מוֹטָב אֶפּוֹא לְשִׁכַּח
וּלְהִתְכוּנֵן לְהִשְׁכַּח.

ישראל אלירז (1936–2016)

*

בְּסוֹף כְּשֶׁהֶאֱהָבָה עוֹזֶבֶת
אוֹתָנוּ לֹאט כְּמוֹ עֵשֶׁב

הָאֲדָמָה עוֹזֶבֶת אֶת הָאֲדָמָה.

בְּיָדֵי הַיָּד שֶׁהִזְקִינָה בְּיָדָהּ.

הַנֶּפֶשׁ דְּלִי קָטָן שֶׁל סֶבֶל אֶרֶם.

מָה שְׁלוֹמֶךָ, אֶהְבָּה?

הַצֶּפֶר שָׁרָה אֶת שְׁמָה לֵיד הַשִּׁיחַ
שֶׁטָרָם הוֹצִיא הָעוֹנָה

אֶת הַשׁוֹשְׁנָה הַיְחִידָה שְׁאֵם
תְּשׁוּבִי הִיא שֶׁ לָּךְ

*

תָּנִי לִי לְהַעֲבִיר
לְשׁוֹן אַחֲרוֹנָה

עַל כָּל מָה שֶׁעוֹד לֵחַ
וְהוּא שְׁלֵךְ.

עוֹנֶת הַיָּכֶשׁ בַּדֶּרֶךְ אֵלֵינוּ.

הָאֲחֵכָה חֲרָבָה גַּם
הַשִּׁיר צֶמֶק

(אֲבָל זֶה לֹא הַזְמַן לְהִתְנַפֵּל
דוֹקָא עָלָיו).

אֲנִי יוֹשֵׁב לִיד תְּהוֹם הַשְּׁלֶחַן
מִבֵּית בְּאִגָּסִים הַבּוֹעֲרִים
בְּאִמְצַע הַלֵּילָה

אהרן שבתאי (1939 -)

סיתונוס התחתן

סיתונוס התחתן עם אלת השחר

עם אאוס

וכשהזדקן עזבה אותו

כלוא בארמון על שפת הים

שם הוא בוכה לנצח

ופלאוס ידע את תטיס

והיא ילדה את אכילס

היו לה רגלי כסף

וגם הוא נטש

(ובנו נקטל בטרואה)

ואני רוצה צלחת

עם דיסט קוקר

ולא אלה אלא אותך

כאלו אמרתי:

הגעתי עד פת לחם -

לא אלה אלא אותך

וצלחת עם דיסט קוקר.

חמוטל בר-יוסף (1940 -)

אתה אוהב אותי

אתה אוהב אותי,
נכון, אבל איני שלך
וגם אתה אינך שלי.
אתה יכול לנסע
ולשוב, או לא לשוב.
אתה יכול לחשוב ולפנטז
על אחרות. הכי חשוב:
אתה יכול לומר לי
רק חצי אמת
ואת החצי הרקוב
לזרק, לבלע, להחביא.

לקרע את לבי -
אצלי לא תעשה זאת שוב.

*

פֶּתְאוֹם זֶה בְּרוּר וְיָצִיב:
הַנְּשִׁימוֹת הָאֵלֶּה אֵינָן שְׁלִי.
מִיֶּשְׁהוּ אַחֵר נוֹשֵׁם וְנוֹשֵׁף בִּי.
הַצְּעָדִים הָאֵלֶּה אֵינָם שְׁלִי.
מִיֶּשְׁהוּ אַחֵר מוֹלִיךְ בִּי.
מִכַּת הָאֶהָבָה הֵלֹא כְּתוּבָה הִזְאת.
אֲנִקּוֹת הָעֶנֶג הַצּוֹעֵק
שִׁיֶּצְאוּ מִגְרוֹן לֹא שְׁלִי.
וְכָל הַדְּבוּרִים הַמִּיתָרִים עַל הַגִּיל.

סבינה מסג (1942 -)

חגיגת שבועות בקיבוץ

ואַחַר כֵּן הִלְכְּנוּ חֲבוּקִים
בְּשָׂדֶה

כֵּן, הָיָה שָׁלֵף

וְהָיָה תֵל
בְּתִמּוּנָה
הַמְשָׁנָה

שֶׁל אִישׁ וְאִשָּׁה לְכָנִי שָׁעַר
הוֹלְכִים חֲבוּקִים בְּשָׂדֶה וְשָׂרִים

כָּל אֶחָד שִׁיר אַחֵר.

הזקן

בתור לפלסטיקה,
מתחת לדבל יו של השרותים,
היא קמה אליו פתאום, אל הזקן
עם הטרינג המהוה, כפכפי האצבע
והפטירות בצפרני הרגלים.

גם היא לא היתה צעירה
ולנעלי ההתעמלות שלה
היו סבות אורטופדיות.

בידה האחת נטלה את זרועו
משרוול העור השמוט,
ובשניה רק לטפה ברוך
את קרחתו המנמרת כתמי גיל.

היתה דממה במסדרון,
גם מי שקראו עתון
כשגחנה אליו
לנשקו,
את שפתיו שעורן החור
דקיק היה כעלה נבול
של ורד,
וראו איך בהזדקפה
זהרו על לחייו
ככוכבים למגע של פיה -
שני צלבי הפלסטר.

יצחק לאור (1948 -)

לא הזקנה

וְלֹא הִקִּינָה
וְלֹא הִטִּינָה
וְלֹא לִילוֹת שֶׁל זַעַם
בְּלִי שָׁנָה
לֹא יִכְבוּ אֶת אֶהְבֶּתִי
אֲנִי נָחַל אֶכְזָב
שְׁמַלְאֵת בְּמִים
אֶת נָחַל שׁוֹטֵף
שְׁאִין לִי דֵי יָדַיִם
וְגוֹף לְאַסֵּף
אֶת כָּל הַחֶסֶד הַזֶּה
שֶׁל חַיֵּינוּ בִּינְתִים
(כִּי חַיֵּינוּ בִּינְתִים)

סתיו

הַקִּמְטִים? אֶל תִּדְאָגִי, הֵם
עָלִי הַזֶּהָב. אֵיזָה סֶתוּ יִהְיֶה
לָנוּ, אֵיזָה סֶתוּ (אֲבָל הַזֶּרַע
שָׁלִי לֹא יִפְרָה אוֹתָךְ יוֹתֵר
לְמָה לְשַׁקֵּר?) אֵיזָה סֶתוּ

אֶחָטֵף אוֹתָךְ, אֶתְבַּע כֶּפֶר
מִן הָעוֹלָם, אִמְרֵ לּוֹ: תֵּן
לָנוּ לְהוֹלִיד וְאֶתֵּן לָהּ לְלַכֵּת.
(אֲבָל הַזֶּרַע שָׁלִי לֹא יִפְרָה
אוֹתָךְ יוֹתֵר, לְמָה לְשַׁקֵּר?)
אֵיזָה סֶתוּ

פֶּרֶפֶר גָּדוֹל הֵצֵל, כֶּשֶׁאוֹר
עֵינֶיךָ מוֹדִיעַ לִי: עוֹד מַעֵט
חֶשֶׁךְ, פֶּרֶפֶר חוֹבֵט כְּנָפָיו, הַזְמַן
הַמְּאַבֵּק אוֹתָנוּ. (הַזֶּרַע שָׁלִי
לֹא יִפְרָה אוֹתָךְ יוֹתֵר, לְמָה
לְשַׁקֵּר?) אֵיזָה סֶתוּ

עוֹד מַעֵט לֹא תֵאֱהָבִי
אוֹתִי, עוֹד מַעֵט לֹא אֶהָב
אוֹתָךְ, עוֹד מַעֵט לֹא נֵאֱהָב
עוֹד מַעֵט יִכָּאֵב, עוֹד מַעֵט
כָּבֵד לֹא יִכָּאֵב. (הַזֶּרַע שָׁלִי
לֹא יִפְרָה אוֹתָךְ יוֹתֵר, לְמָה
לְשַׁקֵּר?) אֵיזָה סֶתוּ.

מנחם פאלק (1951 -)

כתוב בסלע

האם גם היום תבַּחְרִי בִּי
אַחֲרֵי תִקּוּן הַגִּב
שְׁפוּץ הַלֵּב
הַעֲלִיָּה בַּמִּשְׁקָל.

האם גם היום תבַּחְרִי בִּי
אַחֲרֵי קֶצֶר הַרוּחַ
הַשִּׁיבָה בַּשָּׁעַר
הַבְּרָכִים הַפְּקוּת.

אֲנִי חוֹתֵךְ אֶת הַיִּרְקוֹת לְאַרוּחַת הָעָרֵב
אַחֲר־כֵּךְ אֶת
מִתְבַּלֵּת אֶת הַסֵּלֶט
כְּמוֹ לִפְנֵי אַרְבָּעִים שָׁנָה.

לו אהבתי

את קנִי כִּף יָדָךְ
מִצֵּאתִי הַבֶּקֶר עַל גִּילּוֹ שֶׁל הָעֵץ,
מָה טוֹב לוֹ לְסַמֵּן אֶת חֵייוֹ הַמְתִּים בְּשׁוֹכְבוֹת
וְאַחֲר־כֵּךְ לְגַדֵּל בְּקִלְפָתוֹ דּוֹמָה לָךְ.

הִנֵּה גִבֶּר מִתְבּוֹנֵן
בְּאִשָּׁה וּבְעֵץ
שֶׁהַחֲלִיטוֹ לְהַעֲבִיר בֵּינֵיהֶם אֶת הָאִפִּי.

קָהֳלֵת מָנָה אֶת הַהֶכֶל
אַחֲרֵי שְׂכַנְס נָשִׁים וְזִמְנִים,
וְאַנִּי תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ טָרֵם חֲבִקְתִּיךְ.

אוֹלֵי בְּמָקוֹם מְסָלֵק מִשְׁמֶשׁ
תִּקְחִי לְפִיךְ פְּרִי חֲדָשׁ שֶׁגִּדֵּל הָצֵל,
נִחֲפָה לְעוֹסִים וּמְדוּדִים
עַד שֶׁנֶּעַז לְכַרְסֵם יַחְדּוֹ פְּרִי אֶחָד.

בדיקה

אֵין לְדַעַת אִם אֶת תְּנוּעַת לְבִי
תַעֲצֹרִי פֶּעַם אַחַת בְּלִטּוֹף
כִּמּוֹ יֶלֶד הַחוּסִם בִּידּוֹ טַחְנָה.

"רַק לְבָדֵק" תֹּאמְרִי לִי בְּלֶחֶשׁ,
"אֶת תְּקִינּוֹת זְרִימָתְךָ."
עֵינֵי טִמְאָתִי עֲצוּמוֹת
תְּמַהוֹת מְאִיתָנוֹת חֲלָשְׁתְּךָ,
בְּעֶבְרֶךָ יֵשׁ לִי רֹאשׁ מִיָּחָד
לוֹמֵר לָךְ אֶת אֶהְבְּתִי,
רֹאשִׁי הָאֶחָד לְבָדוֹ יֵשֵׁב
מִחוּץ לְחֻשׁוֹבֵי קִנְאָתְךָ.

פְּרִיחָה זִקְנָה עָפָה עֲכָשׁוּ מְגוּפָךְ
לְבָדֵק אֶת צְרֵעַת הָאוֹר,
כִּהְבְּדָלָה מְקַדָּמַת
שֶׁל שְׁבֶת טָרֶם בָּאָה.

גברים ושושנים

לִיד דּוֹכֵן פְּרָחִים שֶׁל עֶרֶב שֶׁבַת עֶצֶר גָּבַר אֶת רִכְבּוֹ
בְּחֹר בְּגִבְעוּלִים הָאֲרָכִים שֶׁלֹּאֲשֶׁם פְּרָחִים אֲדָמִים.
הֵזַר יַחֲזִיק לְפָחוֹת כְּזֶמֶן אֶהְבְּתָהּ, הֵעִיר הַמוֹכֵר
וְהָאוֹהֵב חֵיהָ.

בְּכֶרֶסָה בְּלוֹיָה יָשַׁב גָּבַר מִבְּגָר
מִשְׁעִין פָּפוֹת יָדָיו עַל מְקָלוֹ
וּבּוֹהָה בְּרַגְלֵי הַבָּאִים
לְרַגֵּעַ הַגְבִּיָּה מִבֶּטֶן, נִצְתּוֹ עֵינָיו
וּשְׁפָתָיו סִנְנוֹ: "זֶר שׁוֹשְׁנִים יָפָה בַּחֲרֵת"
"וֹרְדִים", חֵיהָ שׁוֹב הָאוֹהֵב...

רַק עִם חֲבֵרָה מְדַבְּרִים בְּשׁוֹשְׁנִים אֲדָמוֹת
נִזְכֵּר הַמִּבְּגָר בְּטַעְמָה הַמְּמֻכָּר שֶׁל זֶה הָאִסּוּרָה:
מִמָּשׁ כָּאֵן, אָמַר, עֲצְרוּ שְׁנֵי רִכְבִּים
אִשָּׁה וְגָבַר
וּמִכָּאֵן יֵצְאוּ עִם שׁוֹשְׁנִים.

בַּת שְׁחוֹק עֲלָתָה עַל פָּנָיו שֶׁל הָאוֹהֵב:
הָאִשָּׁה שְׁאֵתִי הִיא הַחֲבֵרָה שְׁלִי
זֶה יוֹתֵר מִעֲשָׂרִים שָׁנָה
וּפָנֶי הַמוֹכֵר הָאִירוּ
שָׁכָה הָאֶהְבָּה לְלִבּוֹ
וְעַדִּין מְדַבְּרִים בְּפְרָחִים

חלק ב: תרגום

אנקראון (570-485 לפני הספירה)

בכדור ארגמן

גם הפעם בכדור ארגמן
מכה בי ארוס זהב השער
קורא לי לשחק עם נערה בסנדלי צבעונים.
אך היא הריהי מלסבוס
הבנויה לתלפיות, בשערי
כי לבן היא פוסלת
ואל אחרת עינים לוטשת.

*

גם אם ראשי שיבה עוֹטֶרֶת
ומְלַבִּינָה בְּצָחוֹר שׁוֹשֵׁן,
וְאֵת מְרֹאָךְ כֹּה רַעְנָן,
כְּפָלִים מְנַצֵּת הַוֹּרֵד -
אַל תְּבַרְחִי, יְלֵדָה פּוֹתָה,
מִפְּנֵי עֹטֶרֶת לְבָנָה;
אֲמַנֶם שִׁיבָה רֹאשִׁי עוֹטָה -
אַךְ פָּאֵת לְחֵי שְׁמֶרָה אוֹנָה.
הוּ, בְּרַחֲמֵיךְ, אֵינְךָ זֹכֶרֶת
שְׁאֵם אֶת חֲפֻצָּה לְשׁוֹר
זֶר חֵן אוֹ נֶזֶר, אֶל הַוֹּרֵד
יֵשׁ לְזֹוג שׁוֹשֵׁן צָחוֹר?

הנה זקנת, וגם אני הגעתי לזקנה,
נצרך זקנה לחברתה, את זקנותינו נחבר,
ונעשה מתור החרף הרועד והמצמרר
(ככל אשר יתן לשנינו) תור-אביב אפוף עדנה.

אין האדם נהיה זקן אלא כי כך בו אמונה;
זקן - זקן הוא מרצון. האיש שלא בנה בוחר
מוסיף מנה למנת חייו, יצער ויתבחר,
כמו הנחש המתחדש עם מחזוריה של השנה.

סלקי ומחי את האפור, על משקעו המקלל,
הן לא תוכלי את חק הטבע להוליך שולל,
מצחד קמוט (ועד הראי) לא תחליקיהו לאחור.

אין להקשיח שר רפוי, פטמה שנשתטחה;
מעל פניך הן יקרע הזמן את זו המסכה
ושוב תהיי ברבור לבן במקום עורב.

לעת תהיי זקנה

לעת תהיי זקנה, ולאור הנר, עם ערב
תשבי ליד האש, תטוי ותפרמי
ובפזמך שירי בלאט תשתוממי:
"רונסאר שר לי הלל בימי יפיי, בלי הרף."

סביבך אמות ביתך שומעות גברתן דוברת
מכבד עמלן מנמנות בדמי,
פתאום תרמנה את ראשן כלן לשמע שמי,
ותברכנה שמך - שם עד במרום תפארת.

אני באדמה, וכרפאים אישן
בצל ההדסים, בלי עצם, שאנן,
ואת - אשה שחוחה, שקר לה, שהזקינה,

נחמת על חשקי ועל בוזך הקר.
חיי, תני אמן בי, מחר הן מאחר:
קטפי פרחי חייך, עוד היום קטפי נא.

מייקל דרייטון (1563–1631)

פרידה מן האהבה

אם זה הקץ, נשְׁקִינִי וְשְׁלוֹם!
דִּי, זֶה הַכֹּל: וְמָה עוֹד תִּבְקָשִׁי;
שְׁמַחְתִּי, כֵּן, שְׁמַחְתִּי, כִּי הַיּוֹם
כָּךְ, כֹּה נָקִי אוּכַל לְצַאת חֲפָשִׁי.
נִלְחָץ עוֹד יָד, בְּתִיר כָּל שְׂבוּעוֹתֵינוּ!
אם נִפְגַּשׁ אִי-פַעַם בְּאַקְרָאִי,
אֶל רֶמֶז יִגְלֶה עוֹד מִבְּטָנוּ
כִּי שְׁמִץ מִן הָאַהֲבָה עוֹד חִי.
עֵתָה, כָּל עוֹד נִפְשָׁה בָּהּ, אַהֲבָה,
דְּפָקָה תָּשׁוּשׁ, תִּשְׁוָקָה מוּטָלֶת דָּם,
הָאֵמוּנָה תִּכְרַע לְמִשְׁכָּבָה
וְהַתְמִימוֹת עֵינֶיהָ תַעֲצֹם -
הַכֹּל אָמְרוּ נוֹאֵשׁ כָּבֹד; אַךְ עֵתָה
עוֹד יֵשׁ לְאֵל יָדָךְ לְהַחְיּוֹתָהּ.

סונטה 22

"זְקֵנָהּ!" כִּי יֹאמֶר לִי הָרֹאִי
לֹא אֶאֱמִין כָּל עוֹד אֶתָּה צָעִיר.
כִּי רַק בְּשִׁתְּעָלָה קִמְטִים, רְעִי,
לְמוֹת אֶפְלָל, קִנּוּ אָעִיר.
כִּי כָל הִיפִי שְׂמֵמֶךְ קוֹרֵן
הוּא רַק לְבוּשׁ לְבִי שֶׁבְקֶרְבֶּךָ,
וּלְבָבְךָ חַי בְּקֶרְבִּי; אִם כֵּן,
חִיתְכֹּן שְׂאֵהֶיָּה קָשִׁישׁ מִמֶּךָ?
מִכָּל מִשְׁמֶרֶת אֶת עֲצָמְךָ נָצַר,
וְאֲנוּכִי אֶפְעֵל לְמַעַנְךָ,
אֲשָׂא לְבָבְךָ וּפַעֲמָיו אֲשַׁמֵּר
כָּאִם שְׂאֵת יְלֻדָּה בְּרֹךְ מִנְּחָה.
אֲךְ אֵל תִּדְרֹשׁ לְבָבְךָ בְּמוֹת לְבִי,
לְנִצָּחַ נִצָּחִים הוּא בְּקֶרְבִּי.

הִבֵּט בִּי וְתִכִּיר אוֹתָהּ עוֹנָה
שְׁבָה עָלַיִם קַמְלִים, נוֹשְׂרִים בְּלֹאט,
עֲרִית זָרְדִים תִּרְעַד מִכֶּת צָנָה,
חֲרָבוֹת בְּמַת הַמְקַהֲלוֹת בָּהּ רֵץ זְמִירִים שָׁבַת.
תִּרְאָה בִּי דְמִדּוּמִים, בְּגוֹעַ אוֹר
בַּמַּעֲרָב, אַחֵר שְׁקִיעַת חֶמָּה;
כִּשְׁהוֹלֵךְ וּמִתְגַּבֵּר לֵיל שְׁחֹר,
כְּפִיל הַמּוֹת, חוֹתֵם הַכֹּל בְּצוֹ דְמָמָה.
תִּרְאָה בִּי אֵשׁ לוֹחֶשֶׁת, עוֹמָמָה,
לוֹחֶכֶת נְעוּרֶיהָ הָאוֹבְדִים,
תִּכְלֶה וְתֹאכַל בְּאַבֵּד חֶמָּה,
תִּדְעֵךְ בְּדֶשֶׁן, רִמְץ וְאוֹדִים.
כִּשְׁתִּרְאֵנִי כֵךְ תֹּאחֵב חֲזָק יוֹתֵר
אֶת מָה שֶׁעַד מִהֲרָה לֹא יִשְׁאָר.

כְּשֶׁהִיא נִשְׁפָּעַת שְׂכֵלָה אֶמֶת
 אֲנִי מֵאֲמִין לְשֶׁקֶר, שֶׁהִיא לֹא
 תִּרְאֶה בִּי סֵתֶם טִירוֹן לוֹמֵד,
 שְׁנִכְלוּלִי תֵּבֵל מִתַּחֲכָמִים זָרִים לוֹ.
 וְכֵן גַּם אֲדַמָּה לַחֲשֹׁב שְׁבַעֲיָנִיָּה אֲנִי עוֹל יָמַיִם,
 אִם כִּי מִיֵּטֶב שְׁנוֹתַי חָלְפוּ בְּלִי שׁוֹב;
 כְּזַבִּיָּה יִקְבְּלוּ אֶצְלִי אֲשֶׁר־אֵי בָּלֵב תָּמִים
 וּשְׁנֵינוּ נִתְפַּחֵשׁ לִישָׁר הַפָּשׁוּט.
 אֲךְ לָמָּה הִיא לֹא מִתְּוֹדָה עַל הַמְרָמָה?
 וְלָמָּה לֹא אִמַּר שְׁגָם אֲנִי זָקֵן רָגִיל?
 לְאַהֲבָה יָאֵה מְאוֹד אֲמוֹן לְכֹאוֹרָה
 וְהִיא אֵינָה סוֹפֶרֶת אֶת הַגִּיל.
 לֵכֵן נִצְיַע זֶה לְזוֹ מִשְׁכָּב כְּזָבִים
 וְאֵת חֲסִרוֹנוֹתֵינוּ נִכְסֶה בְּאַהֲבִים.

פייר קורניי (1606-1684)

אל המרקיזה

הוּ מַרְקִיזָה, אִם עַל פְּנֵי גִלִּית
אִי אֱלֹהֵי סִימְנֵי זָקְנָה
זָכְרִי שְׂפָאֶשֶׁר תִּגִּיעֵי לְגִילִי
אֲמַדְנֹתֶךָ לֹא תִהְיֶה שׁוֹנָה.

הַזְמַן אוֹהֵב לְהַעֲלִיב
אֶת הַיָּפִים שְׂבֻד־כָּרִים
וְאֵת וְרֵדֶיךָ הוּא יִרְקִיב
כְּפִי שְׁקֻמַּט אֶת צִוְּאָרִי.

הַמְּאֹרֹת נָעִים בְּקֶצֶב, וְכָךְ
נָעִים אַתָּם גַּם לִילֹתֵינוּ וַיִּמְינוּ.
הֵייתִי פֶּעַם מָה שְׂכַעַת הַנֶּךָ
וַיּוֹם אֶחָד אֶת תִּהְיֵי כְמוֹנִי.

בְּכָל זֹאת יֵשׁ לִי כְּמָה מַעֲלֹת
דִּי מִבְּרִיקוֹת לְכִשְׁעֻמָּן
כְּדִי שְׁלֹא לַחֲשֹׁשׁ וְלֹא
לְהִבְהֵל מִתַּעֲלֹלֵי הַזְמַן.

גַּם בְּךָ יֵשׁ מָה לְהַעֲרִיץ;
אֲךָ מָה שְׂבֻעֵינֶיךָ לֹא נִחָשׁב
גַּם אַחֲרֵי שְׂמַעֲלֹתֶיךָ יִתְבָּלוּ
יֻכָּל לְשַׁרְדׁ זְמַן רַב.

רק זה ינצור את התהלה
של יפי עיניך שנראות לי מתוקות,
ובעוד אלה שנים הקהלה בלה
תסמך רק על זכותי לשפט.

לבני אותו גזע חדש -
אצלם יהיה כבודי נשמר -
את תהיי יפה ממש
ככל ועד כמה שאנוכי אמר.

אז מרקיזה, חשבי על כך עכשו:
אם גם שער שיבה דליל
מרתיע, כדאי לך לחזור אחרי
אם הוא על ראש כמו שלי.

ויליאם באטלר ייטס (1865-1939)

שיר לנודד אנגוס

יִצְאָתִי אֶל שִׁיחֵי שְׁקָדִים,
שֶׁכֶן עָלֵי רֵאשֵׁי לְהוֹט,
קִלְפֹתַי לִי מִקַּל שְׁקָד
וּבִקְצֵה תְּלִיתִי תוֹת.
עַת רִפְּרוּ הַפְּרָפְרִים,
כּוֹכְבֵי פְּרֶפֶר נִתְּנוּ אוֹרָם,
הַשְׁלַכְתִּי מִיָּמָה אֶת הַתּוֹת
וְדָג פֶּסוּף שְׁלִיתִי שָׁם.

עַת הִנַּחְתִּיו עַל הָרֶצֶפָה
פָּנִיתִי לְהַפִּיחַ אֵשׁ,
הִנֵּה רִשְׁרֵשׁ פֶּתָאוּם דְּבִרְמָה,
וּמִשֶּׁהוּ אֶת שְׁמִי אָמַר.
הִדָּג הִיָּה לְבַת־אוֹרָה,
וּבִשְׁעָרָה פָּרַחִי תַפּוּחַ,
אָמְרָה אֶת שְׁמִי וְנַעֲלָמָה
חִלְפָה עִם רַחֲשׁוּשֵׁי הָרוּחַ.

עֵתָה זִקְנָתִי בְּנִדּוּדִי
בְּאַרְצוֹת שֶׁפֶל וּרְכָסִים,
אֵךְ אֲמַצְאָנָה אֲנִשְׁקָה,
יְדִיהָ בִּידֵי אֲשִׁים,
כֶּךְ נְשׁוּטֵט בֵּין פָּרַחֵי דֶשֶׁא,
עַד קֵץ יָמִים אֶקְטֹף עִמָּה
תַּפּוּחֵי כֶסֶף שֶׁל הַסֶּהַר
תַּפּוּחֵי פֶז שֶׁל הַחֲמָה.

גבריאלה מיסטראל (1889-1957)

העדר

גופי אוֹזל מִמֶּךָ טָפָה טָפָה
פְּנֵי הוֹלָכִים מִמֶּךָ כְּשֶׁמֶן חֲרִישִׁי
יְדֵי חוֹמָקוֹת מִמֶּךָ כְּמוֹ כֶּסֶפִּית
רָגְלֵי הוֹלָכוֹת בְּשָׁנֵי זְמָנִים בְּתוֹךְ אָבֶק

הַכֹּל הוֹלֵךְ מִמֶּךָ, הַכֹּל הוֹלֵךְ מֵאֲתָנּוּ

הוֹלֵךְ קוֹלִי אֲשֶׁר הָיָה פֶּעַמּוֹן הַמַּבְדִּיל בֵּינֶךָ וּבֵינִי
בְּשִׁבְלֶךָ

פֶּעַמּוֹן - אוֹתֶךָ הַבְּדִיל מִכָּל שְׁלֹא הָיָה אֲנִי
הוֹלָכוֹת תְּנוּעוֹתַי אֲשֶׁר הָיוּ
לְבוֹכֵרֵי אוֹרֵג תַּחַת עֵינֶיךָ
הוֹלֵךְ מִבְּטִי אֲשֶׁר הֵבִיא לְךָ
בוֹקִיצָה וְעֶרְעֵר.

הוֹלָכְתָּ אֲנִי מִמֶּךָ עִם נְשִׁימָתְךָ אֲשֶׁר לְךָ
בְּלַחוֹת גּוֹפֶךָ הוֹלָכְתָּ אֲנִי

הוֹלָכְתָּ אֲנִי מִמֶּךָ בְּעֵרוֹת וּבְשָׁנָה
וְעַד לְנֶאֱמָן בְּזִכְרוֹנוֹתֶיךָ נִמְחָקֶת אֲנִי
עַד הַדְּמוּת בְּזִכְרוֹנֶךָ
לֹאֵלָה אֲשֶׁר כָּלֵל לֹא נוֹלְדוּ.

לו דָּמָה הָיִיתִי - וְהִלַּכְתִּי - הִלַּכְתִּי בַעֲבוּרַת כְּפִיד
וּבְפִיד פִּי תִירוּשׁ
וְלוּ מַעִיד הָיִיתִי וְנִשְׁרַפְתִּי
בְּצַעְדֶּיךָ שְׁאֵינִי שׁוֹמֵעַת עוֹד
וּבִלְהֵט הָרָגֶשׁ הַמָּכָה בְּלִילָה
כְּמוֹ שְׁגֵעוֹן הַיָּם הַבוֹדֵד.

הַכֹּל הוֹלֵךְ מֵאֲתָנוּ הַכֹּל הוֹלֵךְ מֵאֲתָנוּ.

חולצתך

מָה אֶהְבְּתִי לְמִשְׁךָ מַעֲלִי
אֶת חֲלֻצַת הַגְּבָרִים -
לְהַתְחַלֵּל וּלְהַתְחַמֵּם
בְּחֻצָּתְךָ כְּחֻלַּת הַשָּׁמַיִם.

הַיּוֹם לִיד הַשְּׁלָחָן:
יְדֵי הַיְּמִנִית
הַחֲזִיקָה כָּרִיד
נְגִיסָה נְגִיסָה הוֹבִילָה לָפֶה
בְּשַׁעָה שְׁעִינִי
לְטַפּוֹ מְקַצְצִים בְּסֹפֶר פְּתוּחַ.

מִבְטֵי הַמְקָרִי הַבְּחִין
עַל הַסֵּפֶר
בְּיָדְךָ הַשְּׁמֵאלִית מְלִבִּינָה
מֵתוֹךְ הַחֶפֶת הָרֶךְ -
רְפוּת נֶאֱמָנָה שְׁכֻזָּאת סָבִיב פָּרָק הָיִד.
אֶצְבְּעוֹתֶיךָ -
עַל פִּי דֶרֶךְךָ -
נָחוּ שְׁלוֹוֹת בְּשׁוּלֵי סֵפֶר מְזֻהָב.
מִיָּד
גַּם פָּנִי
חָלְקוּ תְנוּעָתְךָ
וְאֵנִי
בְּדֶרֶךְ מִשְׁנָה הַתְּלַבֶּשְׁתִּי
כֶּךָ לְגִמְרִי -
בְּחֻלְצָה כְּחֻלַּת הַשָּׁמַיִם.

ברטולט ברכט (1898-1956)

גילוי על אישה צעירה

בִּקְר פְּרִידָה פִּכְחַת מֵאִשָּׁה
קְרִידָה עוֹמְדָה בֵּין דָּלֶת וּבֵין סֵף.
קְרִירוֹת בָּהּ הִתְבוֹנְנֹתִי, וּבִתְלֹת מְכֻסָּף
הִבְחַנְתִּי בְשַׁעְרָהּ. לְנִטְשָׁה

לֹא עוֹד יָכֹלְתִּי, וְלִקְחָתִּי
אֵלֶם שָׂדֶה, וּמִשְׁשָׁאֵלָה
עַל מָה, אוֹרֵחַ לַיִלָּה, אֲאָרִיךְ לַיִלָּה
הַיִּשְׁרָתִי בַּפְּנִיָּה מִבִּטִּי וְסִחָתִּי:

אִם לַיִלָּה רַק אֶחָד עוֹד - אֶשָּׂא.
אֲבָל נִצְלִי זְמַנְךָ וְלִכְךָ תְּהִי שׂוֹאֶפֶת.
רַע אִם בֵּין סֵף וְדָלֶת תִּבְלִי.

וּנְנַחֵל אֶת הַשִּׁיחוֹת יוֹתֵר מֶהָר,
כִּי לְגַמְרִי שְׂכַחְנוּ שֶׁהֵנָּךְ חוֹלֶפֶת.
וְהַתְּשׁוּקָה הַפְּכָה בִּי אֶת קוֹלִי.

רולף יאקובסן (1907–1994)

הגחליליות

זֶה הָיָה בְּעֶרְבַּ הַהוּא עִם הַגַּחְלִילִיּוֹת
כְּשֶׁחֲכִינוּ לְאוֹטוֹבוֹס לְוֹלְטָרִי
וְרָאִינוּ זֶגֶזְקָנִים מִתְנַשְּׁקִים
מִתַּחַת לְעֵץ הָאֶגֶז, זֶה הָיָה אִז
שְׁאֲמֶרֶת, סֶפֶק אֶל הָאוֹיֵר
סֶפֶק אֵלֵּי:
מִי שְׁאֶהֱב שָׁנִים רַבּוֹת
חַיָּיו לֹא חָלְפוּ לְשׁוֹא.
וְהָיָה זֶה אִז שְׁרָאִיתִי לְרֹאשׁוֹנָה בְּחַיֵּי
גַּחְלִילִיּוֹת פּוֹרְחוֹת בְּחֶשֶׁכָּה, מְקִיפּוֹת
אֶת רֹאשׁוֹ בְּכוֹכְבֵי פֶז,
זֶה הָיָה אִז.

אהבה ראשונה

אומרים

שהאהבה הראשונה חשוכה מכלן.

זה רומנטי מאוד

אך לא המקרה שלי.

משהו בינינו היה ולא היה,

התקיים ונעלם.

ידי אינן רועדות

כשאני מגלה מזכרות זעירות

וצרור מכתבים קשור בחוט

- לו לפחות נקשר בסרט.

פגישתנו היחידה מקץ שנים

היא שיחה בין שני כסאות

ליד שלחן קטן וקר.

אהבות אחרות

מתנשמות בי עמק עד היום.

לזאת אין די אויר להאגח.

אבל דוקא היא, כמות שהיא,

מצליחה במקום שנכשלו האחרות:

נשכחת,

אינה מופיעה אפלו בחלומות,

מרגילה אותי למות.

רבקה בסמן בן־חיים (1925 -)

בקשה

הָרִי אִי אֶפְשָׁר
שְׁאִינָךְ מְרֻגֵּשׁ
אֶת קִרְבָּתִי לְרַחוּקָךְ.
הָרִי אִי אֶפְשָׁר
שְׁיֵאכֶּר
הַבְּשָׁנִים עִם עֲצָמִי וּבִשְׁרִי,
אֶתְךָ
בְּחִיּוֹךְ וּבִבְכִי,
וְאֶשְׁאֵר
עִם עֲצָמִי בְּלֶבֶד,
כְּלִי מִבֶּטֶד, הַקְּשִׁבְתֶּךָ -

אֲזִי עֲשֵׂה אֶת רְצוֹן הַשִּׁיר
הַמְּבַקֵּשׁ לוֹ אִשָּׁר־מָעַט
וּבּוֹא אֵלַי פֶּעַם בְּחִלּוֹם
וְלוֹ לְהִרְרֶךָ עֵין אֶחָד ---

אוה קילפי (1928 -)

זמר אהבה

וביום מימים
נפרך זה סביב זה,
ננעל ולא נפרד עוד,
פרך השחוק בחבוק הפודגרה שלי,
האולקוס שלי ליד המום בלבך,
הרימטיזם שלי צמוד ללומבגו שלך
לעולם לא נרחק עוד זה מזה.

אהוב, תשכח אז את האסתמה, את הרשרוש
ואת הנמק
המקנן בלבך,
ואני אשכח את הנזלת שלי, את הרעד ברגלי
ואת הכאב התמידי בצד השמאלי של גופי,
אחר-כך שיבואו מצדי הכפור, הצרות והשאָר.

את שדי הריקים, השטוחים,
קח בידיה, אהוב,
כי ביום מימים כשתביט בהם, יהיו ארכים כשקים.
תאהב אותי גם אז,
אבניבי אוכוהב אוכותכך?

אֲדֹנִי, לְמַדְנוּ לְקַבֵּל אֶת אֲהַבַת הַזְּקֵנִים,
אֶת אֲהַבַת הַצְעִירִים, אֶת אֲהַבַת הָאֲנָשִׁים בְּגִיל הָעֲמִידָה,
אֶת אֲהַבַת הַמְּכַעְרִים, אֶת אֲהַבַת הַשְּׂמָנִים, אֶת אֲהַבַת הָעֲנִיִּים
אֶת אֲהַבַת לֹבְשֵׁי הַסִּחְבוֹת
וְאֶת אֲהַבַת הַבוֹדְדִים.

לְמַדְנוּ לְקַבֵּל אֶת הָאֲהָבָה,
אֲנוּ כֹה פּוֹחָדִים מִפְּנֶיהָ.

וְתִקַּח בְּיָדְךָ אֶת שְׂדֵי.
אֶת שְׂדֵי הַשְּׁטוּחִים, הַנְּפֹלִים,
וּשְׁפָתֶיךָ יִגְעוּ בְּצִמּוּק פְּטָמוֹתִי,
בְּעוֹדְךָ מְצַפֶּה לְעֶרֶשׁ הַדּוֹי וְהַתְּבָלוּל בְּעֵינֶךָ,
תִּגְשֶׁשׁ עוֹר בְּדֶרֶךְ אֵלַי,
תִּמְשֹׁשׁ אוֹתִי כְּאוֹת יָדֶיךָ.
מִשֶּׁשׁ כְּאוֹת נִפְשֶׁךָ:
מִתַּחַת לְכָל הַקִּמְטִים אֲנִי עוֹדֵנִי אֲנִי.
בְּקוֹרֵי הַכֶּזֶב הָאֵלֶּה לֶפֶת וְכַפֶּת אוֹתָנוּ סוֹף הַחַיִּים,
אֲבִירִי, יְקִירִי, מִחְמֵל נַפְשִׁי.

וּבְלִיטוֹתֵי יִצְמָדוּ לְשִׁקְעֵרוֹרֵי־יָדְךָ
כְּשִׁקְמָטֶיךָ יִצְמָדוּ לַתִּלְמִי,
וּלְצַד יְסוֹרֶיךָ אֶת־פִּלֵּל בְּשִׁקָּט שְׁתָּמוֹת.
בָּרִים כְּבָרֶק הַיּוֹם וְהָעָרֶב.

*

זֹמֶר אֶהְבֶּה סֶפּוֹנְטָנִי:

אֶהֱבֶה אֶת מוֹחִי,
הוּא הַדְּבָר הַיָּחִיד שֶׁעֲדִין נִשְׁאָר מִמֶּנִּי.

אֲבָל לָמָּה לְחַבֵּר אֶת זֶה?
הוּא עֲנָה
וְהִצְבִּיעַ עַל - .

סְלִיחָה, שָׂכַחְתִּי לְגַמְרִי.
רַק רָגַע. בּוֹא נַחֲשֵׁב יַחַד.
מָה דַּעְתְּךָ - ?

לֹא וְלֹא, הוּא אָמַר וְהֵנִיד אֶת רֹאשׁוֹ בְּתוֹגָה,
אֶת לֹא זוֹכֶרֶת שׁ - ?
וְחוּץ מִזֶּה, הוֹסִיף, זֶה נֶדוּשׁ מְדִי.

אָז אוֹלִי - ? הִצְעָתִי.

הֶמָּה, הוּא הִרְהֵר,
אֲךָ לֹא נִרְאָה נִלְהֵב בְּמִיָּחָד.

וְמָה אִם - ?

עֵינָיו אֹרְרוּ.

אֶת מַפְלָאָה, הוּא אָמַר,
עַל זֶה אַף אֶחָד לֹא חָשַׁב אַף פַּעַם.

וְאִז הוּא - .

וְאֲנִי - .

וּכְשֶׁרָאִיתִי שְׁטוּב לּוֹ
חֲשַׁבְתִּי לְחַדֵּל לְדַבֵּר עַל מוֹחִי.
אֲבָל הוּא נִזְכַּר בּוֹ,
נִפְנָה אֵלָיו
וְאָהַב אוֹתוֹ.

ההזדקנות הזאת כְּשֶׁלְעֲצָמָה זֶה כְּלוּם.
אֲבָל אֵיךְ יִהְיֶה לִי כּוֹחַ לְרֹאוֹת אֵיךְ הַמֵּאֲהָב הַצָּעִיר מֵתְחִיל לְהִזְדַּקֵּן?
קִרְחָת, כָּרֶס, חֲסֵר-עֲנִין.
לָמָּה הוּא לֹא עֹזֵב אוֹתִי בְּמִיטְבוֹ?
הֵייתִי מְקַמֶּטֶת כְּבָר כְּשֶׁנִּפְגַּשְׁנוּ,
נִרְאִיתִי כִּמוֹ אִמָּא שְׁלוֹ,
נָתַתִּי תְּחוּשֶׁת כְּבוֹשׁ וְהִעֲנֵקְתִי תְּדֵהֲמָה:
שָׁגַם זָקֵנָה כְּזֹאת אֶפְשָׁר.
אֵךְ עֲכָשׁוּ הוּא מֵתְחִיל לִבֹּל
וְאֵינִי מוֹכֵנָה כָּלֵל וּכְלָל.
רַק לַחֲשֹׁב שֶׁהֵיְתָה עֲשׂוּיָה לְהִיּוֹת לִי מִזְכֶּרֶת
מִגֶּבֶר צָעִיר וְנַחוּשׁ בְּדַעְתּוֹ...
וְגַם בְּכֶךְ לֹא דִי.
בְּלִילוֹת מִיִּסְרָת אוֹתִי הִמְחִשְׁבָּה
שֶׁהוּא, רָעוּעַ יוֹתֵר מִכִּפִּי שֶׁהוּא כָּעֵת,
יַעֲזוֹר פְּלִיאָה עַל קִבְרִי,
אִי-שָׁם בְּצֹד, נוֹגָה,
מִזְנָח,
וְאֵף אֶחָד לֹא יִבִּין
מָה בְּכָלֵל רָאִיתִי בּוֹ.

גַּם אֲנִי עֲצָמִי אוֹלֵי לֹא אֶבִּין עוֹד,
גַּם אֲנִי בְּסֹךְ הַכֹּל בֶּן-אָדָם.
כְּשֶׁהַחֹל יִרְשָׁשׁ עַל אַרְוֵנִי בְּבִקָּר שֶׁל טָלָלִים,
כְּשֶׁהַמַּעֲדָרִים יִקְשָׁקְשׁוּ,
כְּשֶׁסְּטוּדֵנְטִים צְעִירִים בְּמִכְנָסִים קְצָרִים
יִכְסּוּ אוֹתִי...
מָוֶת, אֶתָּה צוֹחֵק.
אֲךְ אֲנִי מִתְרִיסָה וּמְחַיֶּכֶת בְּכָל זֹאת.

אתה מחבר אותי אל הַזֶּה: אֵל הַקִּיָּמִים.
בְּלִעְדֶּיךָ לֹא הֵייתִי אוֹהֶבֶת אֶף אֶחָד.

כֵּן, יְקִירִי, לֹא עַת הַשְׁכָּנוּעִים עוֹד,
אֶלָּא עַת הָאֲמוּנָה הַבִּשְׁלִי.
הוּא בְּחִיקִי כְּמוֹ יֶלֶד מִשְׁתָּף,
כְּמוֹ חַיָּה בְּסִפְנֵי הַפְּחָדוֹת
שֶׁהִתְרַבְּתָה לִפְתָּע,
כְּמוֹ כֵּר דֶּשָׁא טְבָעִי שֶׁהִתְמַלָּא פְּרָחִים נְדִירִים
וְאֵין לְרִמָּס בְּרִגְלִי.
אֲנִי נִעְצָרֶת לְפָנֶיךָ,
אֲנִי פּוֹסַעַת קְרִימָה, אֲנִי שׂוֹאֶלֶת עוֹד.
לְמִתְנָה כְּזֹאת לֹא צְפִיתִי.
הֵאֵם תִּפְקִידִי לְקַבֵּל, לְהַעֲרִיךְ,
לְשַׁמַּח, לְהַנּוֹת?
כֵּן, מִיִּמְנוּיוֹת שְׁמֵרֵב דְּאִגּוּתִי
מֵעוֹלָם לֹא לְמִדָּתִי.
הֵן נֹתְרוּ לִי כְּמוֹ גָּנִים לֹא־מְשֻׁמָּשִׁים.
חוֹבָה לְהִנִּיחַ לָהֶם לְהִתְגַּשֵּׁם בְּכוּחוֹת עֲצָמָם,
חוֹבָה לְהֶאֱמִין, חוֹבָה לְאַהֲבָה.

*

אתָּךְ, אֶהוּבִי,
הַשָּׁנִים עוֹבְרוֹת מִהֵר מְדִי.
זֶה הַדָּבָר הַיָּחִיד שֶׁאֲנִי מֵאַשִּׁימָה אוֹתָךְ בּוֹ.
אֵלַי הַשָּׁנִים שֶׁבָּלִינוּ בְּיַחַד
כְּמוֹהֵן כְּאַחֲר־צִהְרִים גָּנוּב אַחֵר,
וְכָל אַחֲר־צִהְרִים גָּנוּב
כְּמוֹהוּ כְּאֵלַי וּמֵאָה שָׁנָה.

פְּעָמִים רַבּוֹת הִתְעוֹרַרְתִּי כְּכֹר,
זְקֵנָה בְּבֵת אַחַת.

*

כִּי הָאֱהָבָה הִיא רַק נִכְרִיָּה,
וְאֵת רִיקְנוּתִי אֲנִי כּוֹרֶכֶת
סִבִּיבָךְ כִּמוֹ עוֹר, אֵת הַחֲשֵׁכָה שְׁלִי,
אֵת כָּל הַכְּבֹד וְהַפּוֹעֵם.
הַחֲרֹף בָּא וּמִסְתַּכֵּל כִּמוֹ וּלְנִטִּינוּ,
טִלְפוֹ נוֹגֵעַ בְּרַכּוֹת
כִּמוֹ הָאֲרִיָּה שֶׁל הַמוֹכֵס רוֹסוֹ.
וּמִכָּאן, מֵאֲרֶץ צִלְמוֹת,
מֵאֲרֶץ צֵל הַשֶּׁלֶג מְשׁוֹעֶת אֲנִי אֵלֶיךָ,
לֹא כִּמוֹ לְאֱלֹהִים
אֶלָּא כִּמוֹ לְחַיִּי
הַיְּחִידִים.
לְגוֹף הַזֶּה, לְסִבֵּךְ הָעֲצָמוֹת, הַמִּסְתִּיר
בְּאִפְלוּלִיתוֹ אֵת הָאֵיבָרִים הָעֲמוּמִים הָרְדוּמִים,
אֵת הַלֵּב כְּשׁוֹשְׁנָה מִפְּרַפֶּרֶת,
וְרֹאֶה: אַחֲרֵי שֶׁהִשׁוּשְׁנָה נּוֹבֶלֶת,
הִיא נְבוּלָה,
וְצִבְעֵ-הַיָּסוֹד הָאָדָם
מְשִׁיר אֵת עַלִי-הַכּוֹתֶרֶת שְׁלוֹ.
בָּא הַחֲרֹף
וּבָא הַלַּיְלָה.

זינאידה פֿלֶכְנוּבֶה (1944 -)

פשוט חלום

במעמקי נפשה האישה הקטנה
מאושרת כמו כל האנשים
המתמסרים לאיזשהו
חלום מלא תשוקה
(איוון בונין, "נשימה קלה")

וְהִרִי זֹאת הָאֵמֶת, כֹּה מַעֲט
נְחוּץ לָךְ לְאִשֶּׁר,
אִשָּׁה קְטַנָּה, רַכָּה!
רַק חֵלֹם, רַק חֵלֹם -
שֶׁנִּפְשֶׁךְ לֹא תַחֲוֹשׁ רִיקָה.

קִשָּׁה לְהַגִּיד עַל מָה אֶת חוֹלְמֹת
קִשָּׁה לֹמֵר בְּמַלִּים
אִשָּׁה קְטַנָּה מְזַדְקֶנֶת.
אֲבָל הִרִי זֹאת אֵמֶת, זֹאת אוֹמֶרֶת -
שֶׁם, בְּעֵמֶק נִפְשֶׁךְ, אֶת מְאֻשְׁרֹת.

נִרְאָה כִּי הִבְנֵיתִי הַיּוֹם
עַל מָה אֶת חוֹלְמֹת בִּסְתֵּר,
זִקְנֹנֶת קְטַנָּה סוֹרֶרֶת:
עַל מְלֶה טֶרֶם סָתוּ אֶת חוֹלְמֹת
עַל תְּהִלָּה טֶרֶם סָתוּ אֶת חוֹלְמֹת
עַל פְּגִישָׁה טֶרֶם סָתוּ אֶת חוֹלְמֹת
וְאִזּוֹ אֶת נְהִיית מְאֻשְׁרֹת,
כָּל כֵּךְ מְאֻשְׁרֹת.

ז'ואאו פאולו אסטבס דה סילווא (1964 -)

פרוור היצר

מספר הטלפון שלך
חקוק בנפשי לנצח נצחים
חוצב את צורתך
כפסל המצב בכל פנות הזכרון,
בתאי הגור, בתאי המוח

כבר שלושים וחמש שנה
איני מְחַיֵּג אותו
ולא אֲחַיֵּג אותו שוב
לְעוֹלָם

פעם נסעתי לברזיל
ושם, במרחק אלפי קילומטרים מהבית,
הגיעה הודעה מפחידה
רציתי לקפץ מעל לים
וחלשה גדולה התפשטה בי

אך לפתע
מספר הטלפון שלך
התחיל לפעם ולנצנץ במוחי

פתוי הפתויים
פתרון הפתרונות
כמו מוצא ממצב בלתי נסבל
אל המשלם

לֹא חִיַּגְתִּי
וְלֹא אֲחִיַּג אוֹתוֹ שׁוּב
אֲשַׁמְּרֶהוּ בְּסוֹד הַמַּעֲמָקִים
בְּסִסְמַת פְּנִיךָ
כְּשֶׁעַר אֶל כָּל הַיָּפִי שֶׁנֶּפֶל בְּחִלְקִי
בְּעוֹלָם הַזֶּה.

אחרית דבר

אין זו אסופה של שירים שנכתבו על ידי משוררים זקנים או כאלה שהיו בסוף הדרך של יצירתם, אלא אסופת שירים המבטאים אהבה מפי מי שמזהה את עצמו בשיר כזקן. אינני יודעת בן כמה היה שקספיר כשכתב "זֶקֶנֶת!" כִּי יֹאמֶר לִי הָרָאִי / לֹא אֶאֱמִין כָּל עוֹד אֶתָּה צָעִיר." (סונטה 22), אבל בשיר הוא מבטא ללא ספק אהבה של זקן אל צעיר (או צעירה?). אלתרמן היה בן 31 כשהתפרסם ספר שיריו "שמחת עניים", אבל בשיר "החולד" הדובר ה"מקריח" אומר שהוא "מִיָּזַע וְזָקֵן כְּאַמֶּךְ", ובלי להיכנס למשמעות הסמלית של השיר ברור שהוא מציג את עצמו כאן לפני האישה האהובה כאיש זקן.

זה היה עקרון הליקוט של השירים – לשתף את הקורא בחוויות אהבה של אנשים זקנים כפי שהן מובעות בשיר, בלי קשר לגילו של הכותב. התוצאה היא כמובן מקרית במידה רבה, לוקה בוודאי בהחמצות, במגבלות הידע שלי.

מטרת האסופה הזאת ברורה מאליה: לשנות את התפיסה המקובלת של אהבה בין אנשים זקנים, שלא לדבר על תשוקה ומיניות. הספרות מתארת אהבה של זקן לצעירה או של זקנה לצעיר כעניין מביש, משפיל, מגוחך. יחסי מין בין אנשים זקנים מתוארים בתיעוב (קנוט המסון, פרנץ קפקא). יחסים הדדיים של אהבה בין שני זקנים מתוארים כידידות, הבנה וחיבה נטולות אנרגיה ארוטית. כשחיפשתי תמונות ותצלומים שימשו השראה לעטיפה, גיליתי שגם בציור ואף בציילום קשה למצוא שיקוף של אהבה שיש בה משיכה ארוטית בין אנשים לא צעירים. אהבה בין זקנים מצטיירת לרוב כמשהו שהוא או אנמי או נלעג. ואולם בימינו, כאשר תוחלת החיים הולכת וגדלה, הסיכוי למצוא בגיל הזקנה אהבה יפה, אהבה אמיתית, גם הוא הולך ועולה.

"אֲדֹנִי, לְמַדְנִנוּ לְקַבֵּל אֶת אֱהָבַת הַזְּקֵנִים", כתבה אוה קילפי. הולך ועולה גם הסיכוי למצוא שירים נפלאים שנכתבו על ידי משוררים זקנים, שהחיים העניקו להם חוכמה, עומק, פרספקטיבה וחוש הומור. בשירים שנאספו כאן יש ביטויים נוגעים ללב ולעיתים עזים של אהבת אדם מבוגר לצעיר או של אהבה בין שני מבוגרים, כאלה שחיו יחד שנים רבות, כאלה שאיבדו את בן הזוג והם ממשיכים לאהוב אותו ולהתגעגע אליו, כאלה שהתאהבו פתאום בבן זוג חדש. הספר הזה אומר: מותר, מותר לאהוב גם בגיל שישים, שבעים, שמונים, תשעים ומאה. זאת לא בושה, להפך, זאת מתנה נפלאה, אולי הנפלאה מכול. והיא עוד יכולה להופיע. האפשרות הזאת – לאהוב גם בגיל זקנה ושיבה – יכולה להאיר את תמונת הזקנה שלנו, השלב האחרון בדרך אל הסוף הבלתי נמנע. אוסף השירים הזה מגלה שהאפשרות הזאת אינה חדשה כלל: היא התקיימה גם כאשר היא המיטה חרפה על האוהב, ואולי דווקא אז, יותר מאשר עכשיו, הפתיעה בעוצמתה הכובשת, ולכן הייתה ראויה לקבל ביטוי שירי. לא במקרה שמה של האסופה הזאת – "הזקן אוהב, הזקן אוהב!" – הוא שורת הפתיחה של שיר שהקדיש טוביה ריבנר למשורר בן המאה ה־15 פרנסואה ויון. גם המודעות של הדובר בשיר למצבו הנלעג, חסר התקווה, המשפיל אפילו (כך ברוב השירים), או לנלעגות של המצב מעיקרו (כגון בשירו של ריבנר "זקן מאוהב") מוסיפה לשירים חן ומקרבת אותם אל הלב. הנקמה או הנחמה – נצחיותם של השירים, ובזאת עליונותם על אהבה נכזבת (ראו רונסאר וקורניי) – מוכיחות את עצמן לנגד עינינו. לפעמים מדובר בהכרת תודה על עצם קיומה המפתיע של האהבה, על הופעתה או על עמידותה או על קבלתה הנמשכת למרות ליקויי הגוף. לפעמים – לגמרי במפתיע – דווקא שֶׁעַר השיבה מעורר תשוקה (בשיר של ברטולט ברכט). ולפעמים קשה להחליט אם המשורר מתייחס ברצינות לפנטזיות האהבה שלו או מגחך עליהן (כך ב"דליה אברבנאל" של פנחס שדה). מעבר לנושא ולמשמעותו בחיינו יש באסופה הזאת כמה וכמה שירים נפלאים לכשעצמם, ראויים להיחקק בזיכרון. אחדים מהם שייכים לקלסיקה העברית והעולמית, אחרים של משוררים לא ידועים

כמעט. אחדים מהם מפתיעים בתעוזה הארוטית-גופנית ובחריפות הביטוי (למשל, "יִזְעַק בְּשָׂרֵי הַמֶּתְמָרֵד" של לאה גולדברג, "מְכוֹנֵת הַדּוֹרוֹת עֲדִין מְתוֹקָה בֵּין רַגְלֵי" של יהודה עמיחי, "וּבְשָׂר מִתְפַּתֵּל בְּמִכְאוֹבֵי תְּשׁוּקוֹתָיו" של זלמן שניאור; או השירים "אהבתי גם הבוקר קלון גופי" של שמעון הלקין, ו"אב כל חי" של חיים גורי), באחרים נמצא מטאפורות וציורפים לשוניים מפתיעים (למשל, "אֵת כָּל שְׂכוּיּוֹתַי לְרַגְלֶיךָ אֶשִׁית" של אביגדור המאירי, "שְׁמַחְתָּן הָאֲנוּקָה" של חיים גורי) וחרוזים מבריקים (דוגמה: בסונטה השלישית של "אהבתה של תרזה די מון" הבית הראשון מסתיים ב"שִׁפְחָתוֹ הָגֵר" והבית השני ב"דֵם לְבִי נָגַר", וגורי מחרזו "וְאֵין לִי אִם וְאֵין לִי שׁוֹם תְּנָאִים"). יש כאן שירים בעלי עיצוב אסתטי יפהפה (לא מעטים מהשירים כאן הם סונטות, אפילו של ברכט). פה ושם יש אתגרי פרשנות מעניינים (למשל, בשיר "כלולות בשלכת" של המאירי).

שירים אחדים שופכים אור חדש ומסקרן על הביוגרפיה של כותביהם. מי היא, למשל, ה"נוכרייה" בסיום הסונטה של יעקב שטיינברג? ומי היו אותן אהובות צעירות יחסית של המאירי, רטוש, הלקין?

הרעיון לערוך ספר כזה היה מבחינתי מתנה משמיים, כי חשתי צורך לחלוק עם הרבים את הגילוי המשמח: שאהבה היא אפשרית לגמרי גם בגיל מבוגר, ואפילו אין בה חידוש מהפכני. רציתי גם להעניק לאוהבים ואוהבות "זקנים" שירים, או לפחות שורות, שכדאי לזכור, לצטט, להראות, להצמיד למקרר, להניח ליד המיטה, כי הם עוזרים לחיות. העבודה על הספר גרמה לי התרגשות ואושר. אני מודה לישראל כרמל, עורכה המיוחד במינו של הוצאת כרמל, שאפשר את הוצאתו לאור.

אין לי ספק שלא מצאתי את כל השירים שהיו יכולים להיכנס לספר הזה. בתקווה שיהיו לו מהדורות נוספות, אני מזמינה כל קורא וקוראת להפנות אותי לשירים נוספים. ברצוני להודות למשורר דידו שהפנה אותי לשיר של סבינה מסג ולפרופסור מירי הדס-לבל שהפנתה אותי לשירים של רונסאר ושל קורניי. השיר "אל המרקזה" תורגם על ידי בעזרתה.

חמוטל בר־יוסף

רשימת מקורות

חלק א: מקור

איזקסון, ח. מירון, "לו אהבתי", "בריקה", בפעם הזאת, הקיבוץ המאוחד 2011, עמ' 21, 30.

אלירז, ישראל, "תני לי להעביר", "בסוף כשהאהבה עוזבת", איש יושב ומביט באגסים הבורים, הקיבוץ המאוחד 2016, עמ' 5, 17. אלתרמן, נתן, "החולד" מתוך "שמחת עניים", שירים משכבר, הקיבוץ המאוחד תשל"א, עמ' 161-165.

---, שיר ג' מתוך "שמחה למועד", עיר היונה, מחברות לספרות 1957, עמ' 228.

בר-יוסף, חמוטל, "אתה אוהב אותי", "פתאום זה ברור", השגיאה המופלאה, הקיבוץ המאוחד 2020, עמ' 62, 63.

ברנשטיין, אורי, "בהרבה עמדה אהבתי", "אחרי חמישים שנה הגוף", הזיכרון הארוך של האהבה, הקיבוץ המאוחד 2013, עמ' 66, 70. גולדברג, לאה, "אהבתה של תרזה די מון", שירים, כרך ב, הקיבוץ המאוחד - ספרית פועלים 1986, עמ' 156-167.

גורי, חיים, "שהדי במרומיה", "צעקתו", "שיר תודה", "אב כל חי", "את יודעת מניסיוני", 85 שירי אהבות, אבן חושן 2010, עמ' 81, 88, 100, 103, 113.

דור, משה, "בתים", בשבח השנאה, הקיבוץ המאוחד 2011, עמ' 3. הלקין, שמעון, "אהבתי גם הבוקר קלון גופי", "אינך מבינה", אולי: מבחר שירים תרפ"ט - תשל"ט, הקיבוץ המאוחד זוטא תשמ"ב, עמ' 54-55, 95-96.

המאירי, אביגדור, "כלולות בשלכת", בלבנת הספיר, מוסד ביאליק 1962, עמ' רסא-רסג.

- זלדה, "שושנה שחורה", שירי זלדה, הקיבוץ המאוחד תשמ"ה, עמ' 99.
- חלפי, אברהם, "במותי", "שלום שלום ממרחקי מותי", שירים, הקיבוץ המאוחד 1988, כרך ב, עמ' 14, 76.
- חלפי, מרים ברוך, "גשמי נדבה", כמהון, הקיבוץ המאוחד 1999, עמ' 70.
- כרמי, ט', "נאום המאהב", כל השירים ב, מקום לשירה 2020, עמ' 413.
- לאור, יצחק, "לא הזקנה", "סתיו", חיים אחד, הקיבוץ המאוחד 2017, עמ' 390, 406.
- מסג, סבינה, "חגיגת שבועות בקיבוץ", מונוגרמיה עילית, הקיבוץ המאוחד 2009, עמ' 67.
- משעול, אגי, "הזקן", מלאך החדר, הקיבוץ המאוחד 2015, עמ' 136.
- עמיחי, יהודה, "עוד שיר אהבה", "לדבר על שינויים", "בערמומיות עצובה", מאחורי כל זה מסתתר אושר גדול, שוקן 1985, עמ' 10, 72, 95.
- פאלק, מנחם, "כתוב בסלע", שפת אם שפת אב, עמדה 2021, עמ' 94.
- פיכמן, יעקב, "זאת האחת", "לובן בענן", פאת שדה, שוקן 1944, עמ' 13, 19.
- קמחי, אביחי, "גברים ושושנים", ללכת, צור אות 2012, עמ' 72.
- ראב, אסתר, "אני כרב", "ספיח נעורים", כל השירים, זמורה ביתן 1994, עמ' 312, 316.
- רטוש, יונתן, "ברכת שושנים", יוחמד, מחברות לספרות תשי"ב, עמ' 30-31.
- ריבנר, טוביה, "קמטים", עוד לא עוד, מוסד ביאליק - סדרת כבר 2019, עמ' 24.
- , "זקן מאוהב", עוד לפני, מוסד ביאליק 2019, עמ' 40.
- , "אני יושב מולך", שירים סותרים, אבן חושן 2011, עמ' 104.
- , "בן 88 אומר לבת 80 עם יקיצתם", אחרונים, קשב לשירה 2013, עמ' 110.

---, "מצילה", יופי מאוחר, קשב לשירה 2009, עמ' 89.
 שבתאי, אהרן, "טיתונוס התחתן", ארצנו, הקיבוץ המאוחד 2002,
 עמ' 95.
 שדה, פנחס, "דליה אברבנאל", איך זינג ווי א פייגאלע, שוקן 1993,
 עמ' 9.
 שטיינברג, יעקב, "שעת ביניים" מתוך: סונטות, מחזור שני, מבחר
 יעקב שטיינברג, דביר תשכ"ג, עמ' 66.
 שניאור, זלמן, "תלונת זקן" (פרק כה מתוך המחזור "לילה בלי סהר"),
 כתבי זלמן שניאור כרך א, דביר תשכ"ו, עמ' שמד-שמה.

חלק ב: תרגום

אנקראון, "בכדור ארגמן", מיוונית: אמיר אור, עבר: תרגומים נבחרים
 1987–2017 מן הקלסיקה ועד ימינו, הקיבוץ המאוחד 2017, עמ'
 75.
 בסמן בן-חיים, רבקה, "בקשה", מיידיש: איתי זקוביץ, שכבות של
 אהבה, קשב לשירה 2021, עמ' 42.
 ברכט, ברטולט, "גילוי על אישה צעירה", מגרמנית: טוביה ריבנר,
 הנאהבים רואים את עצמם: מחרוזת שירי אהבה בני זמננו
 מספרות העולם, עקד תשכ"ו, עמ' 57.
 דה סילוה, ז'ואאו פאולו אסטבס, "פרוור היצר", מפורטוגלית: מרדכי
 גלדמן, תמרים, קשב לשירה 2017, עמ' 40–41.
 דרייטון, מייקל, "פרידה מן האהבה", מאנגלית: ראובן צור, גות זה"ב,
 הקיבוץ המאוחד 1988, עמ' 28.
 חפץ-טוזמן, מלכה, "חולצתך", מיידיש: חמוטל בר-יוסף, גוהרת על
 עצמי, קשב לשירה 2013, עמ' 112.
 טורקה, סירקה, "כי האהבה היא רק נוכרייה", מפניית: רמי סערי,
 מהר, לבד ועכשיו, כרמל 1999, עמ' 116.
 יאקובסן, רולף, "הגחליליות", מנורווגית: סבינה מסג וחנה מאי
 סבנדל, בצפוננו של כדור העולם, כרמל 2009, עמ' 158.

ייטס, ויליאם באטלר, "שיר לנודד אנגוס", מאנגלית: ראובן צור, **הנאהבים רואים את עצמם**, עקד תשכ"ו, עמ' 73.
 מיסטרל, גבריאלה, "העדר", מספרדית: איתמר יעוז קסט, **הנאהבים רואים את עצמם**, עקד תשכ"ו, עמ' 64-65.
 סילאדה ניקולאה, "האם אני זקן?" מרומנית: מנחם פאלק, **מלאכים עם כנפי קרח**, עקד 2017, עמ' 127.
 פלבנובה, זינאידה, "פשוט חלום", מרוסית: חמוטל בר-יוסף, **בקבוק בים: מבחר שירים**, הוצאת עיתון 77, 2011, עמ' 69.
 קורניי, פייר, "אל המרקזה", מצרפתית: מיריי הדס-לבל וחמוטל בר-יוסף.
 קילפי, אוה, "זמר אהבה", "זמר אהבה ספונטני", "ההזדקנות הזאת כשלעצמה", "אתה מחבר אותי", "איתך, אהובי", מפינית: רמי סערי, **הפרפר חוצה את הכביש**, כרמל 2006, עמ' 67-68, 110-111, 141, 177, 229.
 רונסאר, פייר דה, "גם אם את ראשי שיבה עוטרתי", "הנה זקנת וגם אני הגעתי לזקנה", מצרפתית: עמינדב דיקמן, **שירת הכוכבים**, כרמל 1996, עמ' 260, 268.
 ---, "לעת תהיי זקנה", מצרפתית: ראובן צור, **גזת זה"ב**, הקיבוץ המאוחד 1988, עמ' 12.
 שימבורסקה, ויסלבה, "אהבה ראשונה", מפולנית: רפי וייכרט, **בשבח החלומות**, קשב לשירה 2004, עמ' 148.
 שקספיר, ויליאם, סונטות 22, 73, 138, מאנגלית: זיוה שמיר, **עיני אהובתי: הסונטות של שקספיר**, ספרא והקיבוץ המאוחד 2011, אין סימון עמודים.

